Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 123 (1373) ♦ Субота, 6 липня 1996 року ♦ Ціна договірна

ГЕЛЬСІНСЬКИЙ ПРОЦЕС ТРЕБА РОЗВИВАТИ У КИЄВІ

У роботі п'ятої сесії Парламентської Асамблеї ОБСЄ, присвяченої обговоренню моделі загальноєвропейської безпеки XXI століття, яка відкрилася у Стокгольмі, бере участь офіційна парламентська делегація України, очолювана Головою Верховної Ради Олександром Морозом.

Олександр Мороз продовжує дотримуватися думки про необхідність розвитку Гельсінського процесу в нових умовах. Україна, яка першою здійснила добровільний перехід від ядерного до без'ядерного статусу, бере активну участь у розробці у рамках ОБСЄ моделі загальноєвропейської безпеки. Глава українського парламенту, який відстоює ідею організації і проведення через кілька років конференції з проблем європейської безпеки у Києві, має намір звернутися з цією пропозицією до європейських парламентаріїв — учасників п'ятої сесії Парламентської Асамблеї ОБСЄ.

Між військовими — повне взаєморозуміння

У неділю до Києва з офіційним візитом прибуває міністр оборони та безпеки Республіки Індонезія Еді Судраджат. Він зустрінеться з Президентом України Леонідом Кучмою, Прем'єр-міністром Павлом Лазаренком, міністром закордонних справ Геннадієм Удовенком та міністром оборони Валерієм Шмаровим. Обговорюватимуться питання розвитку двосторонніх відносин і поглиблення співробітництва у військовій сфері.

Валерій Шмаров та Еді Судраджат планують підписати Протокол про взаєморозуміння між Міністерством оборони України та Міністерством оборони та безпеки Республіки Індонезія.

ЄЛЬЦИН ПЕРЕМІГ — В УКРАЇНІ ПОЛЕГШЕНО ЗІТХНУЛИ

Глава Української держави Леонід Кучма надіслав телеграму Президенту Російської Федерації Борису Єльцину. У ній, зокрема, говориться:

— З почуттям глибокого задоволення дізнався про Ваше переобрання на пост Президента Російської Федерації. Від імені всього українського народу і від себе особисто сердечно вітаю Вас з цією заслуженою та переконливою перемогою. Результати виборів продемонстрували всьому світу відданість росіян демократичним ідеалам, втілюваного Вами курсу реформ і соціальної стабільності. Ваш успіх — це вагомий внесок у зміцнення міжнародної безпеки у цей багато в чому вирішальний період світової історії.

Три зіроньки ясних — три дівоньки красних.

КУПАЛО!

Молодість тим і прекрасна, що життя лише набирає розбігу і свіжий вітер життєвих принад огортає нас, бере в обійми. Як нагріте протягом липневого дня літепло на лісовому озері.

Молодість — це свято, яке наповнює душу благородними поривами, яке робить нас романтиками і навіть трохи ідеалістами. А хіба ідеали щирого добра, вірної любові, материнської ласки комусь завадили?

Сьогодні увечері спалахнуть багаття, заспівають дівчата оту давню-прадавню купальську співанку: «Три зіроньки ясних — три дівоньки красних» і попливуть вінки за водою.

Хай святиться ім'я твоє, Любове! Будь щасливою, Україно!

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Без державного прапора

Четверта сесія Верховної Ради Криму закінчила роботу

Нарешті, депутати Автономної Республіки прийняли програму приватизації на 1996 рік і розійшлися на парламентські канікули. Щоправда, як заявив заступник Голови Верховної Ради Криму Анушаван Данелян, частина народних обранців ще попрацює в комісіях, а «якщо треба буде скликати позачергову сесію, то ми це зможемо зробити протягом двох-трьох днів».

Отже, четверта сесія Верховної Ради АРК закінчила роботу. П'ята розпочнеться у вересні. Але, незважаючи на те, що кримські депутати ще в червні минулого року заявили про свій намір працювати в єдиному правовому полі України, над будинком Верховної Ради Криму досі майорить лише прапор автономії. Питання, коли буде встановлено і державний прапор нашої держави, залишається відкритим.

Читайте у суботньому випуску:

До Скандинавії — на відпочинок

Більш як 100 дітей віком від 10 до 15 років, які проживають у тих районах Волинської області, що забруднені внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, виїхали на оздоровлення до Швеції, Норвегії і Данії. Вони відпочиватимуть біля моря, їм буде забезпечено вітамінізоване дієтичне харчування, організовано цікаве дозвілля. Таку поїздку влаштувала Скандинавська дитяча місія в Україні, центр якої у Луцьку.

У номер

У Полтави знову «відростають» крила

Друге народження переживає Полтавський аеропорт. Один з найсучасніших в Україні, він через цілковиту неплатоспроможність клієнтів понад рік тому змушений був відмінити всі авіарейси. Однак важкі часи колись та минають. І нині в Полтаві відновлено рейсові польоти на Москву, Донецьк, Львів, а також Керч. **У перспективі — відкриття повітряних ліній і до інших міст країни та СНД. Тут також введено фірмову послугу: будь-хто може зафрахтувати літака в потрібному йому напрямку, навіть якщо летітиме в ньому один, але, звісно, за гроші. Охочих поки що немає.**

Жнива

Посадили в наш візок «джондірівську» жатку

Сотні знаменитих американських зернозбиральних комбайнів фірми «Джон Дір» працюватимуть в Україні на нинішніх жнивах. Але ті, хто їх купував, припустилися прорахунку: замовили агрегати без спеціальних візків для транспортування жаток. А може, через нашу скруту вирішили придбати дешевше. Однак недарма в народі кажуть: «Що голіший, то мудріший». На виручку хліборобам прийшов олександрійський завод «Агромаш». У короткий строк тут спроектували й запустили у виробництво спеціальний одноосьовий візок для перевезення жаток «Джон Діра». Комбайн сам їх знімає, вкладає і транспортує за десятки, або й сотні кілометрів. Під час випробувань на полях Київщини візок одержав високу оцінку спеціалістів. А невдовзі першу партію пристроїв було реалізовано господарствам Олександрійського та сусідніх районів Черкаської області. На черзі відправка їх до Одеської, Херсонської та Київської областей. Олександрійці запевняють, що вони готові забезпечити своїми візками всі господарства України, які придбали «Джон Діри», ще до початку жнив.

Хліб буде

У Харківській області завершено підготовку хлібоприймальних підприємств до жнив-96. Вони уклали з господарствами договори-контрактації, які забезпечать стовідсоткову поставку зерна в державні ресурси: це — 250 тисяч тонн зерна. Під державне замовлення області виділено аванс у 3,7 трильйона карбованців. Наявність таких грошей дає змогу забезпечити всі 3.865 комбайнів, які працюватимуть на збиранні, двозмінними екіпажами, забезпечити їх необхідною кількістю запчастин, пальним. До регіонального фонду продовольчих ресурсів треба буде заготовити 590 тисяч тонн зерна. Врожай озимих хлібів — основної зернової культури — очікується, за оцінками спеціалістів, на рівні 30 центнерів з гектара. Валового збору вистачить для виконання господарствами державного і регіонального контрактів, засипання насіння, видачі натуроплати. За висновком, зробленим у Харківській обласній держадміністрації, хліб у нинішньому році буде для регіону основним стратегічним товаром.

ДО ТРАГЕДІЇ В ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬКУ: ДОПОМАГАЮТЬ, ЧИМ ТІЛЬКИ МОЖУТЬ

Остання інформація із засідання штабу з ліквідації наслідків транспортної аварії: в результаті катастрофи — померло 33 чоловіки, всього потерпілих — 104. У лікарні працюють додаткові бригади хірургів-травматологів. Все необхідне є, медикаменти завезено. 318 донорів здали кров, її заготовлено 103 літри. Цього достатньо.

Всім сім'ям загиблих, як повідомив Укрінформ, виділено матеріальну допомогу у розмірі 200 мільйонів карбованців кожній, потерпілим, які перебувають у лікарні, по 40 мільйонів кожному. Похорони проводяться за рахунок бюджету міста і держбюджету. Одержано позику 30 мільярдів. Гроші продовжують надходити. Крім того, в місті двома банками — Укрсоцбанком і Приватбанком — відкриті розрахункові рахунки, вже надходять гроші від підприємців і від підприємств, від колективів, від приватних осіб. Оформлені пенсії сім'ям, що втратили годувальників.

Парламентська хроніка

Обпікшись на молоці...

Денне засідання 4 липня

ПЕРШИМ на денному засіданні для обговорення в другому читанні було винесено проект закону «Про державне регулювання ринку цінних паперів». Очевидно, у зв'язку з тим, що запропоновані для обговорення законопроекти були, так би мовити, специфічні з огляду на їх вузьку спеціалізацію, з пропозиціями та доповненнями виступали парламентарії обмеженого кола. Однак депутати, пам'ятаючи, скільки громадян України постраждало від діяльності різних трастів, до прийняття цього закону підійшли надзвичайно ретельно і прагнули зробити все, щоб не залишилося шпарин для нечесних ділків. Тобто, як кажуть у народі, парламентарії, обпікшись на молоці, вирішили тепер і на холодну воду дмухати.

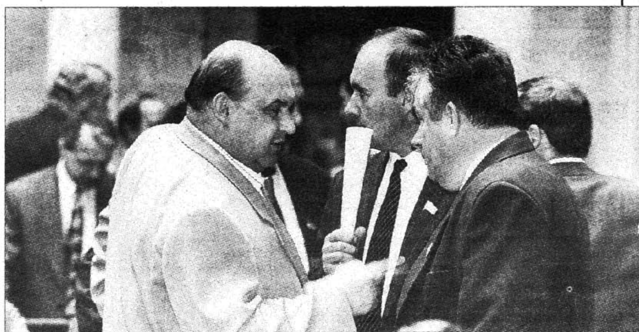
На пропозицію народного депутата Ореста Климпуша, було внесено зміни до статті 6 цього законопроекту про утворення Державної комісії з цінних паперів, зокрема, про пропорційність у її представництві від виконавчої та законодавчої влади. Тобто ця комісія буде більш незалежна від кон'юнктури у вищих законодавчій та виконавчій органах влади. Окрім того, голову Державної комісії призначатиме Верховна Рада за поданням Президента України. Затверджено також термін повноважень членів комісії. Закон «Про державне регулювання ринку цінних паперів» та постанову про порядок введення його в дію прийнято в цілому.

Далі народні депутати приступили до обговорення в першому читанні проекту закону «Про електронний обіг цінних паперів і систему національного депозитарію». Після внесення відповідних пропозицій та доповнень законопроект прийнято в першому читанні і відправлено на доопрацювання у відповідну комісію.

Емоційний і бурхливий був розгляд питання «Про рішення Комісії Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці щодо інформації Прем'єр-міністра України Павла Лазаренка «Про виконання постанови Верховної Ради України від 20 лютого 1996 року «Про перегляд за підсумками першого кварталу цього року розмірів заробітної плати, пенсій, допомоги, а також мінімальної заробітної плати та мінімальної пенсії за віком». У виступах парламентаріїв було піддано конструктивній критиці діяльність Кабміну за безконтрольність у виконанні прийнятих рішень. Про необхідність докорінних змін і корекції курсу економічних реформ говорили у своїх виступах Станіслав Ніколаєнко, Михайло Степанов. Народні депутати підтримали пропозицію своїх колег про спільне засідання Верховної Ради та Кабміну для вироблення стратегічного курсу подальшого економічного розвитку держави тощо. З даного питання прийнято відповідну постанову.

У вівторок наступного тижня відбудеться день уряду.

Василь ТУГЛУК.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ: П'ЯТА СЕСІЯ

ХРОНІКА ЗАКОНОТВОРЕННЯ

На ранковому засіданні 2 липня було обговорено розгорнуту постанову Верховної Ради про основні напрями бюджетної політики на 1997 рік (бюджетну резолюцію), яка ставить на меті забезпечення фінансовими ресурсами соціального захисту населення і функціонування соціально-культурної сфери, здійснення податкової реформи в напрямі стимулювання вітчизняних виробників товарів і послуг та інше. Проте народні депутати побачили у проекті цілий ряд вад. Сесія відправила проект на доопрацювання, доручивши Комісії з питань бюджету врахувати пропозиції альтернативного законопроекту, підсумки обговорення і винести його на повторний розгляд. Наступного дня постанову було прийнято.

З ініціативи Голови Верховної Ради Олександра Мороза прийнято Постанову про питання щодо позбавлення повноважень народних депутатів України, які не перейшли на постійну роботу до Верховної Ради.

Сесія визнала таким, що втратив чинність, пункт 6 постанови Верховної Ради України від 26 січня 1993 р. № 2931 «Про стан виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку і заходи щодо посилення боротьби із злочинністю».

В першому читанні прийнято закон України про ставки акцизного збору та ввізного мита на деякі товари (продукцію).

Народні депутати заслухали голову правління Національного банку України про кошторис банку на 1996 рік. Висловлено чимало критичних зауважень і пропозицій. Проект кошторису відправлено на доопрацювання і запропоновано подати його на повторний розгляд наступного вівторка.

***

3 липня Верховна Рада України хвилиною мовчання вшанувала пам'ять загиблих у результаті трагедії, що напередодні сталася у Дніпродзержинську, висловила глибоке співчуття сім'ям загиблих. В державі оголошено день трауру.

Потім було прийнято позитивне рішення щодо депутатських запитів до Президента України, до Прем'єр-міністра.

Сесія продовжила розпочатий напередодні розгляд змін і доповнень до Закону України «Про споживчу кооперацію» (друге читання). Але й цього разу законопроект не набрав необхідної кількості голосів, і його відправили на доопрацювання із внесенням на повторне друге читання у вересні.

Верховна Рада погодилася із зауваженнями Президента України до Закону «Про рекламу» і прийняла відповідну постанову. Внесено зміни та доповнення і до Закону України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)».

Ратифіковано Угоду про надання позики (проект з розвитку насінництва) між Україною та Міжнародним банком реконструкції і розвитку та Угоду між урядом України та урядом Швейцарської Конфедерації про фінансову допомогу для проекту реабілітації гідроенергетики та системного контролю.

Відхилено проект закону про радіаційний захист. Постатейно народні депутати обговорювали і голосували проект закону про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України з питань оподаткування всеукраїнських та міжнародних об'єднань громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та їх підприємств і організацій. Відповідним комісіям було доручено доопрацювати законопроект і внести його на розгляд сесії в середу, 10 липня.

Заслухано проект закону про державний матеріальний резерв. Закон прийнято у першому читанні.

Протягом двох днів йшло обговорення і доопрацювання проекту закону про внесення доповнень до Цивільного процесуального кодексу України, пов'язаних з достроковим припиненням повноважень народного депутата України. Закон прийнято.

***

4 липня продовжувала роботу п'ята сесія Верховної Ради України.

Сесія задовольнила прохання народного депутата України по виборчому округу № 19 міста Києва Сергія Головатого про дострокове припинення його депутатських повноважень у зв'язку з тим, що він працює міністром юстиції.

Цього дня було прийнято закони України про залізничний транспорт та про державне регулювання ринку цінних паперів. Обговорено і схвалено в першому читанні закон про електронний обіг цінних паперів і систему національного депозитарію.

Народні депутати розглянули також питання про рішення Комісії Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці щодо інформації Прем'єр-міністра України П. Лазаренка про виконання постанови Верховної Ради України від 20 лютого 1996 року про перегляд за підсумками першого кварталу цього року розмірів заробітної плати, пенсій, допомоги, а також мінімальної заробітної плати та мінімальної пенсії за віком і прийняла відповідне рішення.

У вівторок наступного тижня відбудеться день уряду.

Прес-служба Верховної Ради України.

Людмила КОХАНЕЦЬ, «Голос України»

«Я хотіла врятувати свій народ. А з мого болю скроїли передвиборчу агітку»

Інтерв'ю з Аллою Дудаєвою через два дні після її зникнення

За журналістськими канонами цей матеріал мав би з'явитися одразу після сенсаційних публікацій в «Известиях» про загадкове зникнення вдови опального чеченського президента: ми розмовляли з Аллою Федорівною ще 14 червня. Але цінуючи, як і кожний журналіст, здобич — сенсацію, я все-таки відсунула її «в шухляду»: доводилося зважати на те, що йдеться про безпеку людини. Нехтування такої дрібниці в гонитві за «гарячою» інформацією — не просто порушення кодексу журналістської честі (це можна ще якось пояснити). Настійливе «нерозуміння» московських колег, що їхні сенсації мають вигляд донесення, викликають припущення про роботу «за сумісництвом».

Читачам «Комсомольской правды», наприклад, навряд чи щастить регулярно зустрічатися на сторінках з Іриною Мастикіною: творча активність спеціального кореспондента відділу інформації припадає лише на той час, коли треба когось відшукати — влітку минулого року (під час подій у Будьонновську) дітей Джохара Дудаєва, тепер ось вдови. Спецкор зверталася свого часу і до автора цих рядків з проханням поділитися інформацією про місцеперебування доньки Дудаєвих — Дани, між іншим, в унісон з працівниками спецслужб, з такими ж «безневинними журналістськими» запитаннями. Не діставши адреси, Ірина образилася і «пройшлася» по своїй українській колезі в «Комсомолке» за те, що «мляво відповідає на запитання і, схоже, не володіє інформацією». Щоправда, це не завадило їй передерти з «Голосу України» факти, видавши їх за власноруч добуті, та дідько з ним, плагіатом, це ще не страшно. Під час особистої зустрічі (до Києва пані Мастикіну привело нестямне бажання все-таки відшукати Дану Дудаєву) я наївно намагалася говорити про моральну відповідальність за життя людини, але московська гостя не зрозуміла моїх «сентиментів».

Так докладно зупиняюся на цьому моментові, бо в новій публікації в «Комсомолке» «Куда исчезла вдова Дудаева?» («КП» за 28 червня) Ірина Мастикіна знову «вийшла на слід»: «А может быть, Алла Федоровна гораздо ближе: в России или даже в Москве? Но так или иначе спецслужбы ее след потеряли. Старенький отец — тоже. Хотя странный разговор произошел у меня с ним на прощание. Узнав, что я та самая журналистка, которая в сентябре уже брала у его дочери интервью на Украине, он стал сокрушаться, что на сей раз мы с ней не встретились. А после успокоил: «Ну ничего. Будет еще возможность... Если она в другом городе, — поедете?» Я кивнула. «А если за границей?» — «Конечно!» — «Тогда скоро увидитесь!..» Будьте певні, вони ж, може, справді нарешті побачиться за кордоном, бо досі такої зустрічі не було, в тому числі і «в сентябре на Украине». До речі, в «сентябре» не було тут і самої Дудаєвої.

На що були розраховані ці повідомлення, добре розуміли ві, в кого гостювала цих кілька тижнів Алла Дудаєва в Україні. Її шукали і тут. Депутати українського парламенту, члени Конгресу українських націоналістів, (прохання до вітчизняних мисливців за сенсаціями не плутати КУН з УНСО, яке жодного стосунку до «викрадення» когось із родини Дудаєва не мало, і не має і навряд чи матиме) Роман Круцик і Тарас Процев'ят, яким у квітні минулого року пощастило вивезти з охопленої війною Чечні дітей і вдвох з родини президента, діляться тепер уже не таємницею: «Алла Федорівна звернулася до нас з власної ініціативи — через знайомих чеченців, дуже схвильована, попросила допомогти їй заховатися від небезпеки, що загрожувала її життю. Як давні знайомі сім'ї Дудаєвих ми без вагань відгукнулися на це прохання: не з демаршу до Росії — з морального обов'язку допомогти людині. Розуміли, яка відповідальність лягає на нас, якщо, не доведи Господи, з нею тут щось станеться. Поселили в надійному місці і зробили все, щоб удова чеченського президента почувалася у безпеці».

Для охочих приїхати за кордон в Україну на зустріч з Аллою Дудаєвою нічого не світить: коли цей матеріал готувався до друку, гостя розпрощалася з господарями і залишила нашу державу. Вона перебуває в надійному місці і просить повідомити про це батькові.

Що загрожувало Аллі Федорівні, як пояснює вона свої несподівані заяви у російських мас-медіа, чи справді загинув Джохар Дудаєв? Про це в інтерв'ю з граничною вимушеною мандрівницею.

—Алло Федорівно, як завжди, рада вас бачити, хоча не приховую: своїми московськими виступами ви спантеличили неабияк — вони ідуть урозріз із тим, про що ви говорили в інтерв'ю «Голосу України» півроку тому. **Мені, як його авторові, ледь не влаштовували пікети: чому Алла Дудаєва пропагує Єльцина, адже війна з Чеченською Республікою почалася з його «благословіння», чому каже, що Джохар побивався над розвалом Союзу, коли він сам стверджував протилежне?.. Одне слово, десятки «чому». На вас тиснули, змушували це говорити під пресом викриття невідомої нам обставини? Що з вами діялося?**

—Я дуже вдячна всім, хто в мені — попри все — не розчарувався, вдячна і вашим «пікетувальникам» за небайдужість до чеченської теми. Що зі мною сталося, поясню докладніше: хочу, щоб в Україні знали, як російські засоби масової інформації «ліпили» з мене палку прихильницю Бориса Єльцина.

Ще за життя Джохара нашій розвідці вдалося перехопити важливі документи, з яких випливало, що на президента РФ готують замах... не без участі керівника одного з суб'єктів Федерації. Згадайте, як пізніше Доку Завгаєв запрошував Єльцина до Грозного, він буквально затягував його, обіцяючи навіть показати місцеві звичаї, хоча сам сидів у Чечні, як на пороховій бочці. Йому підгравали люди з оточення президента, натискуючи на вразливе місце — самолюбство Бориса Миколайовича: наш президент не побоїться погроз Шаміля Басаєва, він надзвичайно хоробрий і поїде до Чечні. А Басаєв, до речі, нічим не погрожував, навпаки, через посередників наші передавали в Москву, що є дані про замах, і ніхто з чеченських лідерів не гарантує «мирної подорожі» територією республіки. Намагався відмовити Єльцина від цієї поїздки і Зелімхан Яндарбієв.

Алла Дудаєва в колі давніх знайомих через два дні після зникнення.

Фото автора.

—Але чим заважав Завгаєву російський президент? Яке відношення до цих планів мали люди з оточення Єльцина?

—З перехоплених документів стало остаточно зрозуміло те, про що раніше можна було тільки здогадуватися: у Кремлі знайшла пристановище партія війни — люди, які понад усе були зацікавлені у відтягуванні перемир'я і переговорів з «сепаратистами». Розумієте, йшлося про гроші, про великі гроші, які начебто відправляли на відбудову Чечні. Як ці кошти розподіляли, здогадатися неважко, навіть не напружуючи уяву: незадовго до візиту Єльцина Доку Завгаєв висів буквально на волосині — заарештований Гантемиров «розколовся» і почав давати свідчення проти високопоставленого співучасника. Зараз, хоч як дивно, судді виправдали Гантемирова: надійшов наказ згори від ще «поважніших» співучасників. Доку Завгаєв знав, що деякі «нюанси успішної відбудови» для Єльцина не таємниця і, якщо дійде до переговорів і встановлення миру в Чеченській Республіці, взагалі всі факти спливуть на поверхню. Єльцина, який почав «загравати» з сепаратистами (напередодні виборів, можливо), потрібно було прибрати, заодно списавши на них теракт проти — подумати страшно — президента Федерації. Цих бандитів тоді однозначно знищать, а скромний «трудівник на фронті відбудови» Доку Завгаєв знову опиниться на коні.

На все це я хотіла розкрити очі російському президентові: за дозволом Зелімхана Яндарбієва почала збиратися до Москви, вважаючи, що жінці безпечніше здійснювати таку місію. Хотіла врятувати російську демократію, котра нічого не знала про партію війни, а ще більше — свій народ, який продовжували знищувати всупереч запевненням про припинення з 1 квітня вогню. Проте поїздка до Москви зірвалася, людину, яка мала мною опікуватися, затримали «компетентні» органи. Я переконалася, партія війни і справді виявляла чудеса компетентності, здається, її щупальці простяглися всюди. Тому вирішила змінити маршрут і діставатися Туреччини, а там на прес-конференції розповісти про змову людей з оточення Єльцина з військовими і Доку Завгаєвим. Чим обернулася ця поїздка, ви вже, мабуть, знаєте з повідомлень інформаційних агентств. Усе так і було, як вони розповідають, крім, звичайно, багатьох цікавих подробиць. (Ці подробиці за браком місця опускаю і я — **Авт.**). Опинившись у Москві, а потім у батьковому домі, я потрапила під «приціл» спецслужб. Страшенно переживала за охоронця Мусу: його, незважаючи на обіцянки, на волю так і не відпустили. Муса для мене як старший прийомний син: він з нами був п'ять років, останній з тих, хто залишився з охорони Джохара з перших днів президентства. Муса буквально закривав нас своїм тілом під час бомбардувань. Не можу висловити, як я до нього прив'язана: передала недавно Зелімхану листа з проханням погодитися на запропоновану спецслужбами умову — обміняти Мусу на полонених офіцерів ФСБ.

—Зрозуміло. Ви опинилися під прискіпливим наглядом спецслужб, але все-таки в Москві, куди так поривалися. Вам удалося зустрітися з президентом?

—Ні, хоча Єльцин начебто і погоджувався на таку зустріч. Натомість мене запросили на з'їзд жінок, на що я пішла, сподіваючись використати його як трибуну для викриття партії війни. Я почала з аналогій: біля Джохара на початку також були такі люди, які нині оточують Єльцина, — заради власного збагачення готові на все. Нині у Грозному вони знову при владі. Спаяні фінансовими інтересами, зрадники чеченського народу організовують вибори на випаленій вогнем землі: ці вибори є міною сповільненої дії, бо в заложниках опиняться переговори. Вже брав участь у «вільному волевиявленні» Гудермес — що сталося з його мешканцями після цього? Війна почалася з брехні і брехнею завершитися не може. Війна припиниться тільки правдою. Одне слово, називаючи ці факти, я хотіла зупинити кроки смерті по нашій землі. Мій біль, на жаль, просто використали як передвиборчу агітку. Промову перекрутили, вирвавши з контексту окремі думки, сказали, що вдова Дудаєва збирається голосувати за Єльцина. Я взагалі за жодного претендента голосувати не можу, бо вважаю себе громадянкою іншої держави — Чеченської Республіки Ічкерія.

Здається, в цьому передвиборчому божевіллі всі засоби масової інформації видавали мене за полум'яного пропагандиста Бориса Єльцина. Так, я покладала надії на нього, на те, що, дізнавшись правду про справи, які вершаться за його спиною, він піде назустріч миру і після виборів, але... Я намагалася донести до ЗМІ цю правду — дарма, вдалося лише прорватися через «Взгляд», і то частково. В моєму інтерв'ю «Известиям» також багато неточностей.

—Наприклад, про те, що Джохар співчував Грачову?

—Ну, не співчував, а розумів його, як військовий військового, знав, що таке сила наказу для генерала радянського гарту. Врешті, Грачов залишив у Чечні половину зброї... Крім того, хто він такий? Пішак, якого на шахівниці війни пересуває одноманітна партія. Колись Павло Сергійович сам зізнався Джохару: «Я не хочу цієї війни, але, розумієш, є люди — і показав угору, — які хочуть».

—Ви сказали, що документи було перехоплено ще за життя Джохара. Чи намагався він передати їх зміст Борису Єльцину?

—Так, через посередників. Врешті-решт, остання розмова з Боровим також була присвячена цій темі. Джохар називав Єльцину конкретні прізвища, підкреслював: якщо їх не приберуть з політичної арени, війна не закінчиться.

—Вам відома реакція російського президента?

—Так. Він обіцяв подумати і «подумав», заявивши одного разу між іншим по телебаченню, що Дудаєв пропонує йому «здійснити кадрові перестановки». Даремна іронія, зітхнув тоді Джохар. На жаль, Бориса Миколайовича вкотре дезінформували...

(Закінчення на 5-й стор.).

У номер

● *Київ*

«Революція в пожежній охороні»

Під таким гаслом в Національному виставковому центрі відбулася цього тижня виставка «Пожежна безпека-96». Організаторами цієї першої міжнародної виставки стали Управління державної пожежної охорони, фірма «Укрзовнішінформ» і корпорація «Іріс». У виставці взяли участь провідні фірми США, Америки, Великобританії, Швейцарії, Латвії, Естонії. Широко представили продукцію вітчизняні виробники. Усього презентували свої товари понад 90 фірм.

Мета виставки — продемонструвати, яким арсеналом володіє людство. Адже в лиху годину кожен покладає надії на пожежників, їхній професіоналізм, задля досягнення якого мало лише самого бажання. Тож виставка запропонувала найсучасніше обладнання для гасіння пожеж, спорядження для пожежників, засоби зв'язку, медичне обладнання, різноманітну техніку для надзвичайних ситуацій.

Варто зазначити, що виставка не обмежилася лише стендовим показом пожежної продукції. Відвідувачі мали можливість на власні очі побачити роботу техніки. Для цього було організовано демонстрацію пожежної техніки, обладнання та засобів гасіння вогню.

● *Ужгород*

Державні символи на Говерлі

На найвищій гірській вершині України Говерлі (2061 м) встановлено пам'ятний знак на честь 5-ї річниці незалежності України. Виготовлено його з суцільного металу, завдовжки він 5 метрів і відображає символи нашої держави — тризуб та жовто-блакитний прапор. Встановлювали знак пілоти Ужгородського авіазагону. Незважаючи на несприятливі погодні умови, із завданням упоралися відмінно. Урочисте відкриття пам'ятного знака відбудеться 16 липня — в день прийняття Декларації про державний суверенітет України.

● *Полтава*

Завдяки йому американці побували на Місяці

У мальовничому містечку на Дніпрі Комсомольську урочисто відкрито пам'ятник землякові-полтавцю, одному з піонерів теоретичної космонавтики Юрію Кондратюку—Шаргею. До речі, це перший пам'ятник в Україні ученому світового імені. У США його увічнено у бронзі. Адже саме за його теоретичними розробками американські астронавти здійснили політ і висадку на Місяць. Нарешті, за рік до 100-літнього ювілею з ініціативи викладачів та учнів місцевого політехнічного коледжу, підтриманого міськрадою та громадськістю міста, пам'ятник встановлено. Усі роботи виконано за місцеві кошти — переважно добровільні пожертви місцевим скульптором і будівельниками.

● *Луганськ*

Слава сплаву!

Свердловський завод алюмінієвих сплавів «Інтерсплав» перший серед підприємств колишнього Союзу став членом Лондонської біржі кольорових металів.

Серед численних телеграм з поздоровленнями, що надійшли на адресу колективу, було привітання президента США Білла Клінтона.

Питання тижня

Вікторія СВІТЛАНОВА, *журналістка*

Які ж справи робляться вночі?

Ми поставили його лідерові комуністів у парламенті Петрові Симоненку. Діалог вийшов такий:

— Петре Миколайовичу, ви піддали сумніву легітимність прийняття Конституції і на тій основі, що «вночі робляться тільки темні справи»... Чи слід, за вашою логікою, вважати темними події в Петрограді в ніч з 24 на 25 жовтня (за старим стилем) 1917 року? А також нічні засідання Раднаркому під головуванням товариша Леніна?

— О! Це, як кажуть в Одесі, і дуже влучно, — дві великі різниці. Одна справа — революція, яка може звершитися, до речі, і без кровопролиття, а зовсім інша — контрреволюція, здійснена в ім'я сваволі. Це приниження для народних депутатів.

— Чим же їх принизили?

— Тим, що вночі приймали Конституцію. 25 годин підряд працював парламент, це був стрес. Що підштовхувало до цього?

— Вважаєте, указ?

— Право Президента видавати указ про референдум. Я міркував так, і можете про це написати: Президент ніколи не пішов би на референдум. 226 трильйонів карбованців — заборгованість у зарплаті. А витрати на проведення референдуму мали б бути колосальні. І треба враховувати, що березневий проект Конституції не задовольняв Верховну Раду. Депутати вийшли б на нормальний документ. Але Президента підштовхнули на видання указу. Та хоча б трошки його оточення виявило творчості, хоча б щось змінили в підходах! Тільки за те Президент їх має розігнати, що діяли за старим трафаретом, так, як було з Конституційним договором.

— Але ж депутати не залишили зал...

— Там спрацювала проста схема: націоналісти, не націонал-патріоти, а саме націоналісти, поєдналися з грошовим мішком, а до них приплелася виконавча влада...

Тож порівнянь з Жовтневою революцією бути не може.

Коментувати цей діалог не будемо. Скажемо лише, що в такий спосіб Петро Симоненко опосередковано дав зрозуміти, що досі в незалежній Україні діяли «полум'яні революціонери». Якщо ніч та була контрреволюційною.

Відкриття тижня

Леонід БРОВЧЕНКО, «Голос України»

Бізнесмени хочуть навести порядок у країні

Саме так пояснив тенденції, які відбуваються останнім часом у нашому суспільстві, народний депутат України, президент концерну «Правекс» Леонід Черновецький.

А йшлося про те, що вітчизняні бізнесмени й підприємці стрімголов кинулись у політику, зокрема в депутатську діяльність. Подивіться: нове поповнення парламенту — здебільшого підприємливий і господарюючий люд. «Безсрібників-романтиків», яких було вдосталь у парламенті попереднього скликання, значно менше в нинішньому, а в наступному буде ще менше. Бо чим далі, тим більше в нас приживається загальновизнане у всьому світі: де велика політика, там великі гроші. Сьогодні, наприклад, навіть пересічний громадянин розуміє, які великі кошти витратили в Росії на вибори президента. І так скрізь. У будь-якій нетоталітарній країні. Так буде і в нас.

На думку Л. Черновецького, розвиток бізнесу свідчить про демократичні засади побудови держави, а самі бізнесмени є носіями демократичних правил ведення державних справ. Хоч би як там було, а перемоги на виборах підприємців показують, що справді виборці дедалі більше тягнуться до людей діла. Тих, хто робить і в кого виходить якась конкретна справа. Цю ж тенденцію підтвердили і нещодавні вибори мерів Санкт-Петербурга і Москви в Росії, де перемогли прагматики-господарники. А виборчий менталітет і в мешканців згаданих міст, і в населення нашої країни майже однаковий: сімдесят з гаком років усі виховувалися в одній системі.

Л. Черновецький підкреслив, що можливості підприємців у інтенсифікації законодавчого процесу дуже великі. «Правекс», приміром, надав значні кошти для розроблення закону «Про приватну детективну та охоронну діяльність». За кошти концерну до роботи залучили найкращих юристів держави. Бо виходить, що в природі таке вже існує близько п'яти років, а відповідного закону немає. Але насамперед необхідно прийняти пакет законів, які повернули б людям довіру до держави і комерційних структур. Цьому, наприклад, добре посприяв би закон, який зобов'яже державу повернути кошти вкладникам ощадбанків. Юристи концерну розробили реальний механізм повернення боргів державою.

На своїй першій у ранзі народного депутата прес-конференції Л. Черновецький поділився із журналістами особистим відкриттям, яке він зробив після місячного перебування в стінах Верховної Ради. До приходу в парламент, до особистих зустрічей і контактів з новими колегами, під впливом деяких засобів масової інформації він був дещо іншої думки про парламентаріїв. М'яко кажучи, недосить високої. А насправді там непересічні люди, особистості, у стінах ВР панує діловий підхід до розв'язання проблем. Парламент здатний приймати рішення щонайбільшої державної ваги.

Такої ж думки, як ми знаємо, і Президент України Л. Кучма, який після прийняття Конституції сказав, що віднині «у жодної людини в країні не виникне більше ніяких сумнівів щодо дієздатності українського парламенту». Не змовляючись, тезки зробили одне й те саме відкриття.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, «Голос України»

Газопровід Херсон—Крим: за несправністю — ланцюг недоробок

Проблема тижня

Велика неприємність, коли не сказати більше, сталася на Херсонщині. Геть припинено газопостачання Цюрупинського, Каланчацького, Бериславського, Чаплинського, Скадовського, Каховського районів та міста Нової Каховки. З'явилися труднощі з постачанням хліба, переробленням сільськогосподарської продукції. З цього приводу поширюються різні чутки. А що сталося насправді?

Ця аварійна ситуація почалася дещо буденно. Ще в середині червня підрозділ управління магістральних газопроводів «Харківтрансгаз» повідомив спеціалістам області, що на газопроводі Херсон-Крим пошкоджено труби і треба негайно приступати до ремонту. Вже 20 червня планували з ремонтними роботами впоратися. Однак після додаткового шурфування об'єкта строк виконання робіт довелося подовжити.

З'ясувалося, що на 14—30-ому кілометрах газопроводу, в районі станції Цюрупинськ і села Раденська, — значні пошкодження ізоляційного покриття, які тягнуться на кілометри. Ізоляційний матеріал зіпсувався й на 200-метровій ділянці газопроводу поблизу села Мирного Каланчацького району. А щоб ретельно обстежити переходи магістралі через Північно-Кримський канал, довелося викликати водолазів аж із Кривого Рогу. Вони встановили, що підводну частину опор цих переходів з'їдено корозією (пошкоджено понад 50 відсотків товщини металу), залізобетонне підсилення зруйноване. Всі чотири переходи мають незадовільний технічний стан. Те саме і з повітряними переходами газопроводу через канал.

Отже, незначна на перший погляд несправність спричинила ланцюжок прикрих і застарілих недоробок. Тепер доведеться оглянути і підводні переходи магістралі через Дніпро, що непросто зробити через брак коштів. Доведеться здійснювати капітальний ремонт газопроводу завдовжки 110 кілометрів, вартість якого, за підрахунками фахівців, становитиме 3 трильйони карбованців. Іншими словами, очевидні, старі, як світ, недалекоглядність, безвідповідальність тих відомств і їхніх працівників, які мали б контролювати технічний стан об'єкта і вчасно усувати загрозу можливих аварій. Але з кого нині спитати? Колишні структури або зникли взагалі, або реорганізовані. Раніше, за повідомленням керівників АТ «Херсонгаз», ділянки газопроводу, визнані тепер як аварійні, обслуговувало лінійне управління з Миколаєва. Нині цим займається створене на херсонській території таке саме управління, яке, певна річ, не має стосунку до старих гріхів.

Що ж робити? На місці аварії зосереджено значні людські й матеріальні ресурси. Вже замінено понад 20 метрів і заізольовано 600 метрів труб, розкрито 1040 метрів газопроводу, зварено 40 місць корозійного пошкодження магістралі, виконано ремонт запірної арматури на переходах через Дніпро і Конку тощо. Відповідне управління облдержадміністрації координує роботи, складне становище з газозабезпеченням населення розглядала обласна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій. Проте проблема упирається у фінанси. Заборгованість споживачів області підприємству "Харківтрансгаз" за 1995-96 роки вже перевищує 6 трильйонів карбованців. Нема чим розрахуватися з підрядником, придбати матеріали — теж річ непроста, тому ліквідація аварій уповільнюється. Виконувач обов'язків глави облдержадміністрації Юрій Карасик звернувся до Києва з проханням допомогти у цій скрутній ситуації. Що ж, доведеться почекати поки з'явиться газ у квартирах десятків тисяч мешканців Херсонщини.

Херсонська область.

Микола МІНТЕНКО, *журналіст*

Для державного службовця. І не тільки

Орієнтир тижня

З ІНІЦІАТИВИ та за сприяння Головного управління державної служби України при Кабінеті міністрів побачив світ збірник законодавчих та нормативних документів, роз'яснень головдержслужби, міністерств та відомств під загальною назвою «Державна служба України».

Це настільна книга для кожного державного службовця. У ній він знайде вичерпні відповіді на питання щодо оплати праці, обчислення стажу державної служби, надбавок до посадових окладів державних службовців, відпусток, соціально-побутового і пенсійного забезпечення, грошової допомоги працівникам державної служби.

Видання містить законодавчі та нормативні документи, які були актуальні на квітень 1996 року. Керівники державних органів, які придбають збірник «Державна служба України» та передплатять фаховий журнал «Вісник державної служби України» матимуть повний і, головне, актуальний набір усіх нормативних документів і офіційних роз'яснень з питань державної служби та її кадрового забезпечення.

Проект тижня

Ольга КЛЕЙМЕНОВА, «Голос України»

МИ — ПІД МІКРОСКОПОМ СТОРОННІМ І ВЛАСНИМ

ОЗНАЙОМЛЕННЯ журналістів із звітом про людський розвиток в Україні за 1996 рік відбулося днями у представництві Організації Об'єднаних Націй. Цей звіт – підсумок дослідження, проведеного експертною групою ООН. До неї увійшли наші та іноземні науковці, українські політики.

Присутнім роздали примірники звіту англійською мовою, а також виклад окремих його частин українською. Було обіцяно, що україномовний варіант побачить світ протягом місяця-двох.

Автори проекту зауважили, що поданий текст не лише описує та аналізує проблеми України перехідного періоду, цей документ – певний внесок у формування політики в Україні. Мета звіту полягає не так у миттєвій реакції на наукові спостереження причетних до державотворення осіб, як у створенні певного інтелектуального середовища та нового іміджу суспільства.

Свої думки щодо того, яке відображення знайшло життя наших громадян у досить об'ємистому проекті, запропонував аудиторії представник ООН в Україні Стівен Браун.

А завввідділом досліджень людського розвитку Національної академії наук України, доктор економічних наук Елла Лібанова уточнила, що аналіз робили на тлі відповідних характеристик країн Східної Європи. Чи не найпершим питанням для вивчення були доходи українців. Дослідники намагалися пояснити те, що, попри значну зайнятість, населення залишається дуже бідним. Група керувалася у роботі висновками Міністерства статистики та незалежних експертів.

Одне з центральних місць посів аналіз неформальної економіки. Передусім це дало змогу частково обгрунтувати, як удається вижити українському громадянинові.

Інші розмовці фрагментарно зупинялися на дослідженнях щодо державотворення, економічного контексту, соціального захисту, житла, навколишнього середовища тощо.

Чи є сенс у таких грунтовних звітах, оцінюватиму фахівці. У будь-якому разі ця величезна робота спрямована не на те, щоб ще раз нагадати анекдот із сумним висновком: «Ми тут живемо, синку...». Звіт, сподіваємося, зацікавить урядовців, зосередить їхню увагу на інтересах людей, їхніх проблемах та потребах.

Ольга ГУТВАРЄВА, «Голос України»

Ось ми і зустрілися!

Виставка тижня

«Його вирізняв не багаж надбаних знань, а сума прозрінь та пророцтв. І порівняти його можна було хіба що з біблійними пророками — за дитячою наївністю і тісним духовним зв'язком із землею, якою він ступав; захопленням народним життям у його первісних виявах і водночас вражаючою глобальністю мислення. Його дух ніколи не переймався марнотою буденного». Так говорив про Сергія Параджанова Георгій Якутович.

Нещодавно Галерея мистецтв Національного університету Києво-Могилянської академії запросила шанувальників талановитого митця на виставку «Параджанов та його оточення». Експозиція компактна, але інформативна. Один із її відвідувачів написав: «Ось ми і зустрілися!» А атмосфера справді вказувала на присутність цієї феноменальної особистості: картини, скульптури, колажі, фотографії у звуковому супроводі з кінофільму «Тіні забутих предків» дихали любов'ю.

Високий авторитет та визнання в усьому світі безсмертного імені стали поштовхом до створення Київського міського благодійного фонду Параджанова. Багато прихильників творчості видатної особистості висловили побажання відкрити його музей у Києві. Може, фонд сприятиме народженню цього музею? Без сумніву, на нього чекають...

На знімку Сергія КОВАЛЬЧУКА: Сергій Параджанов.

Нагорода тижня

Максим КОРНІЄНКО, *журналіст*

«Писанка» очікує на... «Писанку»

До багатьох нагород і призів, привезених чернівецьким дуетом «Писанка» — Оксаною Савчук й Іваном Каваціоком – з різних конкурсів і фестивалів, додалася ще одна. Їхню творчу працю відзначено міжнародною премією «Дружба», засновниками якої стали Українська екологічна академія, перший в Україні театр пісні, Міжнародний гуманітарний фонд імені Пушкіна, національний центр «Український дім», часопис «Дніпро» та інші.

«Писанка», як і співачка з Кам'янця-Подільського Броніслава Совтисик і директор Київського училища імені Л. Карастоянової Олександр Шенін, відзначена за «визначну плідну професійну і громадську діяльність для розвитку духовного відродження України, за вагомий внесок в об'єднання людей світу». Премії лауреатам вручив міністр-посланник посольства Республіки Болгарії в Україні Д. Данчев.

Буковинський дует щойно повернувся зі Словаччини, де успішно виступив на фестивалі в Свиднику, днями відлітає в Канаду на фестиваль «Писанка», а наступного місяця здійснить гастрольне турне в Австрію.

На знімку: дует «Писанка» — Оксана Савчук й Іван Каваціок.

«Я хотіла врятувати свій народ. А з мого болю скроїли передвиборчу агітку»

(Початок на 3-й стор.).

—Дезінформували? Алло Федорівно, далебі не знала, що ви до такої міри наївна. А ви не виключали, збираючись до Москви на зустріч із президентом, що йому не потрібен ваш «голос правди»? Хіба Борис Миколайович не обізнаний з таємницями кремлівського двору?

—Думаю тепер, що так. Більше того, вважаю, що перед партією війни безпорадний і президент: що може він зробити проти найсильнішої влади у цій країні – влади грошей?

—Скажіть, що сталося з цими документами? Ви докладно ознайомлені з наведеними в них фактами?

—Ні, звичайно. Але знаю прізвища кількох могутніх людей з партії війни. А документи згоріли в машині, в ту страшну ніч, коли не стало мого чоловіка... Ось ви сказали, що я наївна. Я не політик, звичайно. Але, розумієте, навіть припускаючи, що Єльцин усе знає про зміст тих документів і не робить «різких рухів», я хотіла встигнути до виборів усе «розкрутити», щоб переговори дійшли до стадії, коли їх не можна буде вже повернути назад, незалежно від результатів виборів. Джохар дуже хотів цих переговорів. Він був переконаний, що продовження війни на користь тільки тим, хто гріє на ній руки. До речі, мало хто знає, що Дудаєв чотири рази посилав свою людину до Єльцина ще на початку воєнних дій: він хотів зупинити війну, бо розумів, яке це божевілля — воювати з такою величезною державою. Але жодної відповіді від Бориса Миколайовича не одержав.

—Даруйте, то, може, небезпідставні твердження про те, що Дудаєва «прибрали» свої — за готовність піти на поступки?

—Це ще одна жахлива «деза», запущена через засоби масової інформації. На жодні поступки він не йшов, але до компромісу був готовий, до речі, за згодою ради польових командирів (без їхньої згоди він нічого не ініціював). Безперечно, Джохар хотів повної свободи Ічкерії, але, виходячи з реалій, спільно вирішили піти на компромісний варіант — вступити до СНД, звичайно, як окрема держава, а не суб'єкт Федерації. Цей варіант через Борового пробороляли з Єльциним, і той начебто також вбачав у цьому «якийсь вихід».

Говорячи про непримиренних Шаміля Басаєва, Аслана Масхадова, які «в опозиції до всіх, проти переговорів, за війну до останнього чеченця», журналісти та їхні «поінформовані джерела» не враховують однієї деталі – особливостей чеченського менталітету і на цьому горять. Наприклад, у телесюжеті ГРТ заявляє «від імені Шаміля», що він рішучий противник переговорів, і через мить показує учасників цих переговорів, серед яких молодший брат Басаєва — Ширвані. За чеченськими звичаями, якщо старший брат не дозволяє чогось або заперечує якусь справу, молодший просто не стане цього робити, в тому числі і не сяде за стіл переговорів. До речі, поруч із Ширвані показують і Масхадова. Автори «об'єктивної інформації» навіть не переймаються стикуванням фактів, логікою сказаного. Або всі оці коментарі про спроби сепаратистів зірвати переговорний процес — то міни вони підкладають, то обстрілюють російські бронетранспортери, то загрожують терактами у дні виборів... Де докази? А ними ніхто себе не обтяжує: головне — ідея, не логіка. А логіка дуже проста. Переговори якраз найбільше задовольняють саме «сепаратистів», і їм не треба здійснювати жодних «шумових ефектів» на знак протесту. Протестувати можуть інші, ті, хто й далі збирається збивати капітали на торгівлі зброєю, розкраданні відбудовних коштів. Для третього кола війни найкращий доказ – підступи непримиренних терористів. Залишилося лише спровокувати чергову хвилю обурення російського народу, сини якого продовжують гинути «від рук бандитів». Ось це я хотіла донести до людей, коли погоджувалася на участь у всіх масовках, а мене вперто «заганяли» в рамки виборчої агітації.

—Чому ви вирішили покинути батьків дім?

—Після вибуху в метро (до речі, жодного нашого бойовика тоді, як і тепер, у Москві немає — заявляю це з повною відповідальністю) до нас дійшла інформація, що проти мене щось задумують. По-перше, виступи проти Доку Завгаєва і компанії не залишилися знехтувані, по-друге, вважали, що Джохар устиг мені передати копії тих документів. У «керівників» Чечні в Москві багато родичів і, знаючи характер «друзів народу», я не сумнівалася, що мене намагаються знищити. Ознаки «близької помсти» висіли в повітрі. І хоча спершу я мала намір залишитися з батьком, доки не проясниться ситуація з результатами переговорів, довелося так блискавично зникнути. Мене забрали наші чеченці: відірватися від «хвоста» вдалося, не перебільшую, з волі Божої. На щастя, «хвіст» також людина і потребує час від часу відлучення на «інтимні справи». Зв'язалися з нашими українськими друзями. Вони стільки разів уже нас виручали, врятували моїх дітей, онуків... Я тут, і я щаслива, що матиму можливість в інших місцях викривати фальш, яка ллється брудними потоками з екранів і сторінок газет. Це єдине, що я можу зробити для свого народу: після смерті Джохара я не бачу нічого світлого в цьому житті.

Продовження розповіді Алли Дудаєвої про останні дні спільного життя з Джохаром, про його загибель і долю дітей — в одному з наступних номерів газети.

На закінчення цієї частини дозволю собі невеликий постскриптум. Останні події в Росії, особливо у виконанні новопризначеного секретаря Ради національної безпеки, недвозначно заявили: війна, даруйте за тавтологію, з партією війни почалася — зміщено з посад тих людей, які фігурували у списку покійного Джохара. Щоправда, дехто вцілів і навіть «виріс». А можливо, Аллу Федорівну підвела пам'ять... І все ж. Не може не турбувати питання — що стоїть за рішучими кроками колишнього командарма? Наказ президента, власна ініціатива, мужність, необачність? Надто часто генерали в Росії виявляються пішаками в політичних шахах. Навіть тоді, коли співають: «У России нет плохих соседей, всякая Молдова — благодать, если только ей двуглавый Лебедь будет о Москве напоминать»...

Освіта

Микола НЕЧИПОРЕНКО, «Голос України»

ТОРІЧЕЛЛІЄВА ПОРОЖНЕЧА

***НІКОЛИ** не збирався щось з'ясовувати і писати за чутками та плітками. А це не витерпів, обурився. У школах закінчилися випускні іспити, наближаються вступні до вищих навчальних закладів, і повсюдно кажуть-подейкують, що потрапити цього року до інститутів, дружньо переатестованих в академії та університети, «простим дітям» буде неможливо. Вчитимуться, мовляв, винятково ті, батьки котрих матимуть змогу оплачувати це навчання. На юридичних, економічних факультетах, на факультетах іноземних мов, у медичних інститутах начебто і в тисячу доларів протягом року не вкладешся...*

—На превеликий жаль, спростувати ці чутки не можу, — почув раптом від декана факультету довузівської підготовки Українського державного хіміко-технологічного університету Миколи Маловічка.

Микола Семенович водночас очолює і приймальну комісію, не так давно повернувся з Києва, де затверджували умови цьогорічного прийому до університету. От за свіжими враженнями тільки й «доповнив» мої сумні здогади та передбачення. Зокрема, він послався на ті пільги, які досить традиційно надавалися у нас найбільш здібним та обдарованим дітям, аніскільки незважаючи на їхнє соціальне походження і становище. Нині умови такі, що коли дитина й без «трійок» закінчила школу, але не має «пробивних» або «заможних» батьків, то навряд чи скористається цими пільгами. Особливо сільським хлопцям та дівчатам нині годі сподіватися, приміром, вступити до вузу за співбесідою. І ця тенденція почалася ще торік, коли і в хіміко-технологічний університет, і в сусідній технічний залізничного транспорту, і тим паче в металургійну та гірничу академії справді «пробивалися» переважно випускники міських шкіл.

Хоч як прикро, але Микола Маловічко досить аргументовано доводив мені, чому оті чутки і плітки небезпідставні. А я, слухаючи його, пригадував: колись, за часів Йосипа Віссаріоновича, сільським підліткам просто не видавали паспорти, позбавляючи права і змоги «тікати» з колгоспу, от і доводилося «вилами гній кидати» та «волам хвости крутити». А з якої причини, на яких підставах тепер не випускають їх із сільської «зони»?

Утім, на селі начебто великі перетворення відбуваються, з'являються власники і господарі землі. А розповідають, що є держави, де без вищої освіти нізащо фермером не станеш. Отож, кваліфіковані фахівці сільськогосподарського виробництва на родючих українських чорноземах ой як потрібні?

—Не схоже на те, — також раптом «спростував» мої надії ректор Дніпропетровського агроуніверситету Микола Масюк. — Мінімум на третину менше набиратимемо першокурсників цього року. Адже додатково оголошувати платне навчання нам немає сенсу: який колгосп чи яка сільська сім'я стягнеться нині на навчання сина або дочки?

До речі, про платне навчання: воно дозволене додатково до набору, здійсненого в рамках державного замовлення на спеціалістів. Це важко збагнути, оскільки ні чинна Конституція, ні інші «неосновні» закони нічого такого не передбачають. Гірше те, що держава не спроможна утримувати достатню кількість студентів.

Зачепимо принагідно іншу тему. Невже ті, хто сьогодні при владі, сподіваються, що кінець кінцем народ не поцікавиться, чому ми так збідніли останнім часом? Чи народ незабаром стане поголовно неграмотний і темний? Адже тепер вузи, в яких професори, доценти, викладачі місяцями не отримують зарплати, ладні за умов оплати навчання максимально набирати студентів. Передусім на престижні спеціальності, залишаючи «голоті» те, що не збирає великих конкурсів. Виходить, що з'являються професії, які дітям з бідних сімей можуть згодом лише насниться.

І що вже казати про абітурієнтів, коли студенти других-третіх курсів деяких вузів, зокрема медичного, перелякані чуткою, що «безоплатників» відраховуватимуть-скорочуватимуть! А які чутки такого зразка у нас перегодом не ставали реальністю?

Складається враження, наче високий інтелектуальний потенціал молодого покоління зовсім нам не потрібний. Якщо в історії більшості держав своє відродження пов'язували з плеканням інтелектуальних надбань, то у нас знання, освіта для переважної більшості дітей стануть недоступні. За часів, коли я ще ходив до школи, горді відмінники своїх однокласників-двієчників зневажливо називали «торічеллієвою порожнечею» — пам'ятаєте фізика Торічеллі та його закон про вакуум в атмосфері, про пустоту-порожнечу? То чи не створюється у нас нині інтелектуальний вакуум-порожнеча?

Збираючи матеріал для цієї публікації, я почув ще одну плітку-чутку. Стосовно розподілу цьогорічних випускників вузів Президент видав Указ: хто йде на державні підприємства — з Богом, хто «мудрує» —хай або сам платить за навчання, або шукає «спонсора». Очевидно, в цьому є сенс. Однак за умови, коли все стабільно і все гаразд, коли молоді спеціалісти матеріально забезпечені для вибору. А то хлопці й дівчати отримали направлення на заводи, які дружно зачинилися до осені, а далі якщо щось і буде, то максимум три-п'ять мільйонів зарплатні на місяць. А приватні підприємства готові і ладні посприяти хіба що одинакам...

Так от, чутка така: багато випускників металургійної і гірничої академій, того-таки державного університету чи транспортного зібралися-налаштувалися в мандри — в Росію, Казахстан тощо. Уже й «підпільно-нелегально» їздять туди чи якось інакше «домовляються». Там, кажуть, за старої пам'яті ще високо цінують дипломи дніпропетровських інженерних вузів, які свого часу готували кадри для всього колишнього Союзу. Відтак, вимушена еміграція? Явний відплив молодих кадрів з держави? Інтелектуальне спустошення?

Тож чи матиме Україна майбутнє?

А як інакше доведеться трактувати, якщо і ця чутка незабаром підтвердиться фактами?

Дніпропетровськ.

Роман ВАТРИЧ, журналіст

РИНКОВИЙ КОМПАС

прагне дати своїм випускникам Івано-Франківська філія Міжнародного інституту менеджменту (МІМ-Київ)

***ФІЛІЯ** стала першою на Прикарпатті школою бізнесу світового рівня і, безперечно, відіграє помітну роль у підготовці професійних менеджерів для усього західного регіону України. Створена у 1992 році, вона одразу взяла високий темп роботи, навчаючи фахівців за кількома програмами. Найбільше слухачів відвідувало курс «Менеджмент на виробництві».*

— Але невдовзі саме життя та прикра обставина — промисловий комплекс нашої області, який наполовину складається з великих підприємств, особливо постраждав від спаду виробництва — змусив нас оперативно перейти на інтенсивну підготовку фахівців для малого і середнього бізнесу, — розповідає директор Івано-Франківської філії МІМ-Київ Геннадій Бакаляр. — Розпочато навчання за програмами «Менеджмент у системі агробізнесу», «Економіка і маркетинг сучасного виробництва», «Кадровий менеджмент», «Оперативний менеджмент».

У 1994 році виникла нагальна потреба перепідготовки військовослужбовців та членів їх сімей. Оскільки власної програми соціальної адаптації цього контингенту філія на той час не мала, викладачі успішно скористалися добротними розробками Міжнародного фонду «Відродження», що теж були зорієнтовані на підготовку фахівців для малого бізнесу.

Важливо те, що керівництво Івано-Франківської філії тримає в полі зору економічне, політичне і соціальне життя області. Завдяки тому оперативно орієнтується, в якій галузі виникають проблеми із кваліфікованими менеджерами, загалом економістами-ринковиками. Навчальні курси розробляють швидко і на високому сучасному рівні. Адже філія хоч і має статус регіональної, але, як і основний інститут МІМ-Київ, прагне відігравати важливу роль у трансформації економічної системи і структури загалом в Україні і таким чином допомогти усьому суспільству.

Для цього професійні менеджери мають досконало знати хоча б одну-дві іноземні мови. Свого часу спільно зі Саскачеванським університетом, що в Канаді, іванофранківці запровадили програму «Ділова англійська мова». Тепер слухачі опановують також і німецьку. Є можливість навчатися та стажуватися в Академії управління при Торгово-промисловій палаті німецького міста Лейпциг. Програма має назву «Саксонія — Україна». На сьогодні 80 фахівців з області пройшли навчання в Німеччині за різними програмами ринкових реформ. У травні в Івано-Франківську за участю німецьких викладачів проведено міжнародний семінар з питань маркетингу для викладачів вузів, керівників підприємств Прикарпаття.

Нині філія особливо плідно співпрацює з Калуським концерном «Оріана» — її фінансовим спонсором. У закладі проходять перепідготовку начальники цехів, служб і відділів, майстри та начальники дільниць цього великого сучасного підприємства.

Найближчим часом планують впровадити у навчання ще кілька програм. Зокрема, спільно з фондом «Відродження» розроблено проект «Ринковий компас». Він передбачає підготовку вчителів економіки для середніх шкіл з економічною освітою старшокласників.

Так, нова Україна, долаючи безліч проблем перехідного періоду, все ж таки крокує до ринку. І потребує нових висококваліфікованих кадрів — економістів, правників, менеджерів, фінансистів, а також муніципальних працівників. Зважаючи на це, прикарпатська філія МІМ-Київ спільно з Асоціацією демократичного розвитку та самоврядування України планує відкрити в Івано-Франківську регіональний Центр муніципального менеджменту.

— Досвід підготовки професійних менеджерів у нас є, підтримку місцевих виконавчих структур також маємо, — каже Геннадій Бакаляр. — Адже співзасновником нашого відділення є обласна державна адміністрація та міськвиконком, які зацікавлені у підготовці та навчанні своїх фахівців. Фінансування програми муніципального менеджменту розраховуємо здійснити спільно з Інститутом державного управління та самоврядування у Будапешті.

Івано-Франківськ.

Нам пишуть

Василь БУРЛАКА, головний редактор газети «Голос краю»

Газети — наші, друкарні— ваші,

або Скільки коштує інтелект?

Сьогодні на сторінках будь-якої газети знайдете матеріали про приватизацію. А чи задумувалися ви, шановні читачі, яке майно є в самої редакції? Так-от: столи та стільці, запилений килимок у коридорі, телефони, друкарські машинки, похвальні грамоти на давно не ремонтованих стінах, а ще, можливо, факс, комп'ютер, легковий автомобіль. Але це далеко не у всіх. Ми, газет[illegible]рі, пишемо, як стають чиєюсь приватною влас[illegible]тю ще вчора державні підприємства, заводи, м[illegible]газини, побутові майстерні. А самі якось залишаємося збоку. Несправедливо? Втім, усе значно складніше.

Преса — товар особливий. Його споживчу вартість, в кінцевому підсумку, створюють журналісти, а не поліграфісти й видавці. Бо, на відміну від інших сфер виробництва, вартість ця зосереджена в інформації, а не в матеріальному носії. Наприклад, автомобіль хоч і народжується в голові конструктора, але споживається все ж, так би мовити, як матеріальна річ, а не ідея проектанта. А газета — це не просто папір, вимащений друкарською фарбою. Хоча, звичайно, поморщившись, її використовують і за цим призначенням. Усе ж таки платять за інше. Бо передусім виручка від продажу інформації становить капітал, заради якого створена нинішня виробнича база преси. Іншими словами, найцінніше в газеті — праця журналіста, його інтелект, талант.

Свого часу редакції відокремилися від друкарень. Стали юридичними особами. Навіть рад[illegible]вільне життя! Чи могли передбачити, що наста[illegible] приватизація? Так, колись і селянам волю давал[illegible] без землі! Тобто без засобів виробництва. Мо[illegible]на, правда, їх одержати за викуп — незабар[illegible] буде можливість цілком законно на аукціоні придбати непогану друкарню. Але кому вона дістанеться? Можете не сумніватися: кому завгодно, та не нам, журналістам.

Увесь наш капітал уміщується на кінчику пера. Цінується ця інтелектуальна власність нижче від вартості некваліфікованої робочої сили. Скажімо, середня місячна зарплата працівника райгазети не перевищує п'яти мільйонів карбованців.

Нехай грошей у нас немає, але є... законність. Там, де редакції не відокремилися від видавництва чи друкарні, ми можемо стати господарями законним шляхом. Ніякий закон цього не забороняє. Але й не гарантує. Відчуження нас від власності на видавництва і друкарні прирікає отримувати за вільну працю мізерну платню, або ж знову ставати наймитами, змушеними продавати своє перо тому, хто більше заплатить. Бо преса, що володіє засобами виробництва, і та, що їх не має, як кажуть в Одесі, «дві великі різниці». А у кінцевому підсумку – дві різні держави, два різних [illegible]пільства.

Отже, проблема упирається в мізерну процедурну заковику: як зробити так, щоб за умов приватизації поліграфічних підприємств права їх трудових колективів поширювалися й на трудові колективи редакцій газет? Звісно, тих газет, які тут протягом тривалого часу друкують? Якось порушив це питання на одній із обласних нарад директорів друкарень і редакторів газет. Реакція керівників поліграфії була негативною. Друкарні взагалі не зацікавлені випускати газети: дешево, а мороки надзвичайно багато. В умовах ринку – тим паче. Простіше і вигідніше випускати етикетки до спиртних напоїв, шпалери, рекламні плакати тощо. Затрати нижчі, а доходи вищі. Та й попит стабільний.

У розвинутих країнах друкарні, як правило, виходять на ринок не самі по собі, а як підлеглі структурні підрозділи газетно-журнальних концернів, політику яких визначають ради редакторів. У нас у результаті «робітничої приватизації» може вийти так, що умови на ринку друкованої продукції будуть диктувати друкарнянські колективи. Безперечно, у тому, що їх інтереси нині далекі від турбот про культуру, демократію, дотримання інформаційних прав громадян тощо, самі поліграфісти не винні. Але читачеві від цього не легше.

Мабуть, найоптимальніший баланс ринкових стимулів і духовних потреб суспільства можливий лише за умови, якщо повноправними власниками засобів виробництва масової інформації стануть журналісти. Це відповідало б і світовій тенденції до втілення в одній особі і власника, і професіонала. Такий симбіоз гарантує, що власник не буде діяти руйнівничо, а професіонал не стане злидарем. А суспільство отримає кваліфіковане, не викривлене чиєюсь корпоративною користю задоволення своїх насущних потреб. У даному разі – інформаційних.

Чернівецька область.

МАЛЮВАВ ШЕВЧЕНКО ІКОНИ НА ВОЛИНІ

Гіпотези

Я**к ІСТОРИК-АРХІВІСТ, дослідник-краєзнавець лучанин Володимир Євтухович Рожко відомий далеко за межами Волині й України. Він є автором понад тисячі публікацій на історико-краєзнавчу тематику, видрукованих на сторінках багатьох часописів України, Росії, Польщі, США, Німеччини та інших країн світу. Нещодавно в Канаді й Австралії побачили світ його книги «Дорогами Полісся» та «І потекла сторіками». Ще дві книги видано у Луцьку: «Древні святині Полісся» і «Православні монастирі Полісся». Вже кілька десятків років Володимир Рожко відпустки й вихідні дні проводить у краєзнавчих експедиціях, збирає по крихтах славну історію Волинського Полісся. Він відвідав-оглянув усі місця, пов'язані з перебуванням Тараса Шевченка в жовтні 1846 року на Волині. На тему «Шевченко і Волинь» у Володимира Євтуховича — 40 публікацій. У деяких з них — своєрідні дослідження, відкриття, що грунтуються на першоджерелах, архівних документах.

Під час розмови з Володимиром Євтуховичем і йшлося про перебування Шевченка на Волині. Для інформації додамо, що Володимир Рожко — дійсний член Інституту дослідів Волині (Канада), його єдиний представник в Україні, почесний доктор історії Української Православної Церкви. І взагалі — цікава й мудра людина, по-справжньому закохана в історію рідного краю.

—Володимире Євтуховичу, незаперечний факт, що у вересні 1846 року Тарас Шевченко одержав від Київського генерал-губернатора розпорядження виїхати на завдання Археологічної комісії в Київську, Подільську та Волинську губернії. Для огляду і розбирання старих актів. Відомо також, що Шевченко у Почаєві (тепер — Тернопільська область) зробив кілька малюнків. Але вчені-шевченкознавці розділились у своїх думках про перебування поета в Ковелі, селах Вербці і Секуні Волинської області. Місцеві жителі стверджують, що Шевченко був у цих місцях, малював церкви та ікони, показують навіть місця, де він відпочивав. У деяких своїх публікаціях ви також відзначаєте про перебування Тараса Шевченка в названих селах. На чому все-таки грунтуються ваші висновки?

—На архівних дослідженнях. Не відкидаю і народних переказів, що живуть на Ковельщині вже більше сотні років. Про те, що Шевченко зробив замальовки церков у Вербці і Секуні, сказано в краєзнавчому словникові «Стара Волинь і Волинське Полісся», виданому в Канаді. Ряд нововиявлених історичних і документальних джерел проливають світло не тільки на самий факт перебування поета на Ковельському Поліссі, а й розкривають нову сторінку Волинської Шевченкіани. Виявляється, що Шевченко, як художник, відновив-реставрував кілька старовинних ікон у місцевих церквах.

—Правду кажучи, ви відкриваєте нову сторінку в житті і творчості Тараса Шевченка. Адже ніде в нас ще не сказано, що Шевченко в селах Вербці і Секуні малював і реставрував ікони. До речі, а чому саме ці населені пункти Волині привернули увагу молодого художника та поета?

—Це досить цікава історія. У селі Вербці, на невеличкому острівці, який омивався з усіх боків водою, стояла старовинна дерев'яна церква. Згадується вона у 1543 році, коли князь Василь Сангушко заклав тут монастир Св. Миколая. У 1564 році місто Ковель і навколишні села були подаровані польським королем політичному втікачеві з Москви Андрію Курбському. Відтоді село Вербка стало власністю московського князя. У церкві цього села був давній образ Св. Миколая візантійської роботи. Автор твору про князя-втікача «Життя князя Андрія Михайловича Курбського в Литві і на Волині» Микола Іванищев, який разом із Тарасом Шевченком у жовтні 1846 року оглядав пам'ятні місця, пов'язані з іменем князя на Волині, про цю давню ікону писав: «У протоколі з візитації з 20 лютого 1760 року знаходимо: образ Святого Миколая стародавнього письма. Певні люди кажуть, що цей образ існує тут біля 200 літ і славиться чудесами, які, однак, ніде не записані». Про давнє походження саме цієї ікони читаємо і в науковій розвідці отця протопресвітера Ананія Теодоровича «Вербківський чудотворний образ Св. Миколая». Отже, Тарас Шевченко, який був на монастирському острівку, не міг не звернути уваги на давній образ Св. Миколая. Від кількасотрічного збереження ікони в храмі через постійну сирість стерлася фарба на руках святого. В дослідженні українського вченого з діаспори Юрія Перхоровича про це читаємо в журналі «Рідна церква», що його видавав у Німеччині наш земляк, волинянин, митрополит Анатолій Дублянський. Там сказано, що з Луцька Шевченко поїхав до Ковеля, де в тому часі перебував професор Іванищев з дорученням генерал-губернатора Бібікова віднайти могилу князя Курбського та зібрати відомості про нього і його управителів Михайла та Івана Климентів. Прибувши до Вербки, Шевченко зробив замальовку церкви, де був похований Курбський, склепіння, в якому знайдено труну, та накреслив план церкви. Малюнок і два креслення збереглися, хоч учені радянської доби заперечують їх приналежність Шевченкові. У Вербці художник відновив у церкві руки на образі Св. Миколая.

У 30-х роках нашого століття історик-археолог О. Волинець, який згодом виїхав на Захід, оглядав храм та склепіння на монастирському острівці біля Вербки. Народні перекази, що збереглися в селі, підтверджували: руки на давньому образі справді реставровані Шевченком під час його перебування тут у жовтні 1846 року. Вчений виявив і дослідив ще одне: 1848 року тлінні останки князя Курбського вийнято із склепіння і поховано біля храму — на могилі поставлено хрест. А на місці попередньої могили князя поховано генерала Куракіна, який помер, повертаючись із Мадярщини, де був серед тих, хто душив свободу угорців.

—У Секуні дерев'яну церкву Св. Миколая побудував Михайло Климента, де під підлогою його з дружиною і поховано. Якщо вірити переказам, то і в цьому храмі знайдено кілька ікон візантійської роботи, серед яких особливу цінність мала ікона Божої Матері, до якої торкався мистецьким пензлем Шевченко. А що говорять про це архівні джерела?

—Історичних відомостей у нас небагато. Але ті, що є, стверджують про достовірність таких переказів. У 1868 році настоятель храму Св. Михайла в Секуні Ілля Мусієвич побудував новий дерев'яний храм на кам'яному фундаменті, а з розібраної давньої церкви на місцевому цвинтарі спорудили каплічку. Туди і було перенесено ікону Божої Матері, реставровану Тарасом Шевченком. Тут її в 1932 році знайшов учений-історик О. Волинець. Він виявив, що образ Богоматері — давньої візантійської роботи, але художник його відновив і додав лише народні прикраси — коралі. Селяни, які супроводжували вченого, також стверджували, що ікону малював Тарас Шевченко. «Народна пам'ять, — писав Волинець, — зберегла, що це був пан у чорному плащі і чорному капелюсі та говорив народною мовою».

Пізніше митрополит УАПЦ владика Никанор Абрамович, будучи благочинним другої округи Ковельського повіту, знайшов у документах парафії книгу: «Опись церковного имущества», заведену ще 1806 року. В ній був перелік церковного майна. У примітці навпроти запису «Образ Божої Матері за Престолом» стояла нотатка: «В 1846 году образ сей реставрирован проезжим живописцем Тарасієм Шевченком». Хочеться вірити, що все так і було.

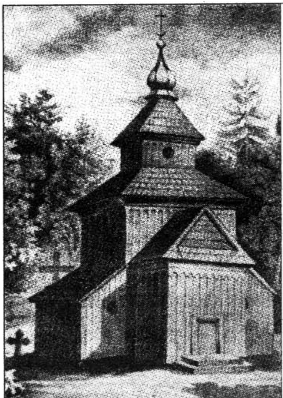
—Володимире Євтуховичу, в одній із своїх недавніх публікацій ви розповідали ще про одну ікону Божої Матері, яка була в давній каплиці села Туричани колишнього Володимирського повіту. Це надвівтарна ікона, мальована Тарасом Шевченком. Але Шевченко ніколи не був у Туричанах?

—Про цю ікону йдеться у згаданій мною праці Юрія Перхоровича. Мурована каплиця була в селі неподалік маєтку Крижановських. До 1864 року маєток і римсько-католицька каплиця належали одному з найактивніших учасників польського повстання графу Серановському. Потім маєток конфіскувала царська влада до казни. Каплицю передали православній громаді. Сина Альфреда, Тадеуша Крижановського, з відновленням Повсрсальної Польщі, призначено «комісаром східних земель». У 1923 році римо-католики хотіли забрати каплицю в православних, але комісар не дозволив. При передачі він зазначив, що надвівтарна ікона, мальована Тарасом Шевченком, була в колекції його батька Альфреда Крижановського, який передав її в каплицю. Приналежність цієї ікони до мистецької спадщини Тараса Шевченка стверджував і редактор «Рочніка Волинського», посол до Польського сейму Якуб Гофман, який у 20-х роках часто бував у селі Туричани, оглядав муровану каплицю та ікони в ній. На жаль, акти вандалізму, вчинені за роки Радянської влади на Волині над храмами, стерли всі сліди від давньої каплиці, в якій зберігалась ікона, мальована Тарасом Шевченком.

Перебування Тараса Шевченка на Волині — ще мало досліджена сторінка його життя і творчості. Особливо, що стосується його раннього періоду малярства. Можливо, Володимир Рожко робить у цій справі перші кроки. Навіть якщо тут є і багато суперечливого. Але шлях до істини завжди тернистий і непростий.

Розмову вів
Богдан БЕРЕКЕТА.

Луцьк.

На знімках: монастирський храм Св. Троїці в селі Вербка — сфотографовано з малюнка Т. Шевченка, зробленого 1846 р.; церква в селі Секунь, де знаходилася інвентарна книга із записом про Кобзаря.

Георгій ВОРОТНЮК, «Голос України»

БРАТИ ЛЮМ'ЄР БУЛИ ОПІСЛЯ...

А насправді першим у світі започаткував кінематограф український механік-винахідник Йосип Тимченко

Знай наших!

Н**ЕЩОДАВНО, коли світ відзначав століття кінематографа, по всіх усюдах знову й знову згадувалися імена братів Люм'єр — Луї та Огюста, яким приписується винахід «живої фотографії», та день 28 грудня 1895 року, коли в «Гранкафе» на бульварі Капуцинів у Парижі вони продемонстрували свій перший фільм — вихід робітників з фабрики. Власне, саме до цієї дати й було «прив'язано» отой віковий ювілей кіно, хоча насправді відзначати його варто б майже на два роки раніше. Бо ще 9 січня 1894 року перший у світі кіносеанс продемонстрував учасникам IX з'їзду російських природодослідників та лікарів, що відбувався у Москві, механік Новоросійського (тепер Одеського) університету Йосип Андрійович ТИМЧЕНКО.

Глядачі, серед яких були славетні вчені Олександр Столєтов, Петро Лебедєв, Микола Умов, побачили на екрані в русі кавалеристів та метальників списів й гідно оцінили унікальний, досі не бачений і не чуваний винахід. Однак невдовзі кінетоскоп Тимченка взяли як експонат до Політехнічного музею у Москві, аніскільки не подбавши про його вдосконалення й розповсюдження для масового застосування. Можливо, тому, що офіційна точка зору на пошуки в напрямку створення «живої фотографії» була досить зневажливою. Відома навіть заява царя Миколи II з цього приводу: «Все це нісенітниці, жодного значення таким дрібницям надавати не варто...».

Тож матеріальної підтримки Йосип Андрійович не одержав. Аби самотужки далі працювати над удосконаленням апарата, а тим більше — налагодити його серійне виробництво, коштів не мав. Для утримування університетської майстерні, яку створив своїми стараннями, змушений був виконувати нові й нові сторонні замовлення, бо влада коштів на те майже не виділяла.

Зовсім по-іншому склалася доля винаходу братів Люм'єр. Розробивши свій пристрій, власники фірми фототоварів «Люм'єр» швидко усвідомили, що натрапили на «золоту жилу», одразу взялися за виготовлення й розповсюдження апарата. Вже в 1896 році їхній «синематограф», незважаючи на скептицизм російського царя, прийшов до багатьох міст світу, в тому числі й до Одеси, викликавши тут справжній бум глядачів. Важко сказати, як реагував на все те Йосип Андрійович. Утім, він напевне був зайнятий якимось новим своїм винаходом — коло його інтересів було надзвичайно широке, а діяльна вдача повсякчас перебувала у пошуках та роботі. Доречно лише зазначити, що принцип дії кінетоскопа саме Йосипа Тимченка, а не братів Люм'єр, невдовзі було використано у найдосконалішому кіноапараті однієї з англійських фірм, яка успішно завойовувала світовий ринок.

Завдяки працям учених Іполита Соколова, Володимира Цесевича, сучасних одеських краєзнавців Григорія Зленка та Романа Шувалова життєвий шлях Йосипа Тимченка можна прослідкувати досить повно й докладно, хоча широкому загалу, навіть мистецькому, треба зауважити, він мало відомий. Хто ж такий Йосип Тимченко? Народився в сім'ї кріпака на Харківщині, після закінчення початкової школи його відправили до міста, де допомагав торгувати своєму дядькові — власникові книгарні.

(Закінчення на 16-й стор.).

Сергій ПАВЛЕНКО, «Голос України»

ТВОЯ ПРАВДА, ІВАНЕ МАЗЕПО!

Журналістське розслідування

ПРАВОЗНАВЦІ-ПРАКТИКИ знають, як важко у суді аргументовано довести хабарну справу й оголосити підсудного винним. Для цього потрібні не так свідки, як їх переконливі докази тощо.

Гетьманові Іванові Мазепі не пощастило. Вже ледь не три сторіччя його звинувачують у скоєнні, за сьогоднішніми мірками, кримінального злочину. Причому не лише російські історіографи XIX століття.

Версії істориків

Член-кореспондент Національної академії наук України М. Котляр у нещодавно виданому довіднику з історії України пише: «1687 р. він (Мазепа. — **Авт.**) взяв участь у змові проти Самойловича, звинувативши його у зраді Росії, й посів його місце, давши за це царському воєводі В. Голіцину 10000 червінців». Зарубіжний український історик Сава Зеркаль у видрукуваній в 1968 році у Нью-Йорку праці теж спрощено і безапеляційно підтверджує згадане звинувачення: «Та головний аут його перемоги й вибору, — зазначає він, — це даний хабар 10000 рублів кн. Голіцину, який фактично верховодив виборами».

Зрозуміло, такий штрих до портрета І. Мазепи його не прикрашає: чи може викликати повагу людина, яка таким підступним та й, будемо відверті, злочинним шляхом приходить до влади, здобуває собі високу посаду? Та перед тим, як ствердно чи заперечно відповісти на це запитання, проаналізуйте документи, свідчення тієї доби. Насамперед, про участь І. Мазепи у зміщенні І. Самойловича. Під «Чолобитной Генеральной Старшины и всего войска» про «зраду» гетьмана, надісланій царям, немає підпису генерального осавула, майбутнього гетьмана! Нічим не підтверджена й версія про те, що він був головний прихований режисер усунення І. Самойловича від влади. По-перше, старшинська опозиція перед цим прагнула не раз скинути його з посади, але щоразу зазнавала поразки. По-друге, відразу після арешту гетьмана головним над козацьким військом, тобто наказним гетьманом, було призначено генерального обозного Василя Борковського. Хоча І. Мазепа як генеральний осавул був перший, після гетьмана, військовий начальник усіх козаків, включаючи й запорожців.

У доносі на І. Самойловича є такі рядки: «Людей старинных войсковых заслуженных всякими своими вымышленными способы теснит, и слова добраго не говорит. А иных мелких, незаслуженных, с собою поставливал».

Оскільки Іван Мазепа як довірена особа гетьмана вів переговори від його імені з Москвою, виконував інші відповідальні доручення, то вочевидь у цьому контексті йдеться про нього. Адже він був не місцевий, з Правобережжя, але завдяки своєму таланту, розуму швидко здобув славу найвпливовішої особи на Гетьманщині. Це, певна річ, не подобалося більш «заслуженим».

Перший вирішальний підпис поставив під чолобитною генеральний обозний Василь Борковський. Чи є підстави говорити про те, що він погодився піти на такий ризик лише тому, що був переконаний у дійсній «зраді» свого патрона? Мабуть, ні. Певніше, змовники мали рекомендувати його на гетьманську посаду. Тому він і вирішив здійснити смертельно небезпечний крок.

Те, що партія змовників ставила не на Мазепу, підтверджує й цінне свідчення генерала Гордона, який у своєму щоденнику записав про висунення гетьманських кандидатур: «Деякі, щоправда, називали такого Борковського, але були швидко змушені замовчати».

Як же Мазепа за таких обставин переміг

Чому ті, хто пропонував Борковського, затихли? Все-таки вирішальну роль зіграв хабар?

В. Голіцина, як і Мазепу, апологети Петра І змальовують чорними фарбами як змовника-зрадника, реакціонера. Натомість, за свідченням сучасників-іноземців, це була найосвіченіша людина того часу. Француз Невіль називає його «великим» і зазначає: «у нього одного було більше розуму, ніж в усій Московії». Князь знав кілька мов, у нього була величезна бібліотека. Як фаворит царівни Софії та один з перших урядовців він хотів реформувати існуючий лад насамперед через звільнення селян від кріпацтва, передачу їм землі, у його планах було також надання дворянам європейської освіти тощо.

Коли в результаті військових дій був сплюндрований Чигирин, він продав одне із своїх сіл і виручені гроші передав мешканцям, які втратили свої житла і майно. Цей благородний вчинок, погодьмося, заслуговує на увагу хоча б через те, що царедворця дехто виставляє як загребущого багатія-магната, котрий заради грошей міг піти на все.

З Мазепою Голіцина, зрозуміло, єднали культурні й освітні інтереси. Вони могли, без перебільшення, говорити на рівних. Оскільки Мазепа часто зустрічався з ним у Москві за дорученнями І. Самойловича, то, певна річ, В. Голіцин добре знав його як людину, як старшину. Отже, коли під час невдалого Кримського походу з'явився донос і після царського присуду настав час вибору, його симпатія, зрозуміло, була не на боці Борковського, якого він практично знав мало.

«Знатні з козаків спитали цілком таємно, кого найбільше хотів би генералісимус мати за гетьмана, — пише генерал Гордон у щоденнику, — і коли вони здобули натяк, що така людина — Мазепа, то підписали всі вони у такому напрямі ще цього вечора лист. Після цього розподілили ватажки цієї партії полковницькі та інші посади поміж собою й ухвалили з усіх них усунути креатури попереднього гетьмана, які до цього часу їх посідали».

Змовників, можливо, й не задовольняв вибір Голіцина. Але, попри все це, вони з ним у той момент мирилися, бо ж зміщено Самойловича та й, зрештою, вони виграли. Активні учасники гетьманського перевороту Костянтин Солонина, Степан Забіла, Родіон Дмитрашко-Райча, Яків Лизогуб, Григорій Гамалія ще до козацької ради отримали полковницькі посади.

І. Мазепа, якби він був головний організатор змови, заздалегідь подбав би про більш надійне оточення, «своїх» полковників. Уже в наступні місяці він мав проблеми з Яковом Лизогубом, полк якого в Чернігові не визнавав законним обрання нового гетьмана. Старшини Чернігівського полку явно бажали бачити на цій посаді В. Борковського, який був у них полковником з 1672 по 1685 рік. Мабуть, з цих причин протягом 1688 року були зміщені з полковницьких посад Р. Дмитрашко-Райча, К. Солонина, Г. Гамалія.

Єдиний, хто після перевороту залишився при попередній посаді, був Василь Борковський... За нього ще пробував хтось агітувати на козацькій раді, однак, старшини, пам'ятаючи попередню домовленість, вже діяли за спланованим заздалегідь сценарієм. Коли Голіцин, почувши з натовпу дві кандидатури-пропозиції, запитав повторно в них, «кого б вони хотіли мати за свого гетьмана, і всі однодушно відповіли — Мазепу» (Гордон).

Перед тим, як ділити полковничі посади, за свідченням генерала Гордона, В. Голіцин сказав: «Не зважаючи на те, що все, що зрадникові належало, за силою законів припадає царям, хоче він усе ж сам, з небезпечністю підпасти царській неласці, взяти на себе, що козацьке військо здобуде половину майна зрадника, а друга частина мусить піти до царського скарбу».

Цю «виграшну» ідею старшини зустріли схвально. Згадана підказка увійшла як одне з положень до підписаних договірних статей. Зрозуміло, на той момент ніхто конкретно не міг говорити про величину гетьманського скарбу. Адже для цього потрібні були ретельні підрахунки майна, коштовностей. Невдовзі для обліку конфіскованого на Гетьманщину приїхали царські уповноважені. Севського воєводу, стольника Леонтія Неплюєва царі зобов'язали з усіма книгами перепису майна, а також з належною для назви другою половиною гетьманського скарбу прибути до Москви і передати «Государственныхъ Великихъ Посольскихъ Дель Оберегателю Ближнему Боярину і Наместнику Новгородцому, князю Василию Васильевичу, да Боярину Нашему, Князю Алексею Васильевичу Голицынымъ съ товарищи».

Описувачі майна гетьмана та його синів-полковників не все заносили в описові книги. 16 вересня царі отримали з Переяслава розшукову справу на воєводу Василя М'ясного, який прагнув першочергово забезпечити конфіскованим себе... Не забув про себе й Леонтій Неплюєв, котрий цим процесом керував. Він забрав собі чимало майна сина гетьмана — полковника Григорія Самойловича. Відшукане в гетьманській резиденції теж у великих обсягах потрапило до його особистої скарбниці.

Великі государі отримані в казну коштовності Самойловича розподілили на свій розсуд, в основному, між наближеними, зокрема видана плата у такий спосіб окольничому Венедиктові Змєєву, думному дякові Омеляну Українцеву та іншим.

У 1689 році після падіння царівни Софії В. Голіцина без суду і слідства відправлено у заслання, а вже потім шукали доказів його вини. Царедворець був абсурдно звинувачений у тому, що взяв за поразку в другому Кримському поході хабара від кримчан. Потрібні були додаткові докази. Гетьман, враз позбувшися солідної московської підтримки, у ті небезпечні для нього дні змушений був приймати нові правила гри і за вимогою переможців надіслав 24 грудня 1689 року до Москви «Роспись вещей, которые в розных временах даны от меня, Ивана Мезепы, Гетмана, с начала уряду Гетманского, во все времена Князю Василию Голицину».

Перелік подарованих цінностей «из животов бывшаго гетмана, а иные из моего именьишка» він оцінив в 17390 рублів.

«То дано неволею больше, нежели волею, с подущения и безпрестанных погрозов Леонтья Неплюєва», — виправдовувався, пом'якшуючи вину Голіцина, гетьман. Севський воєвода керував процесом вивезення конфіскованого і, шантажуючи І. Мазепу, отримав і для себе від нього 200 золотих, 500 єфимків і коштовностей, коней на суму 200 рублів.

Чи можна сказати, що ця справа хабарна?

Реалії вказують на те, що ні. Конфісковані коштовності, майно було у такий спосіб «справедливо» розподілено між царями, впливовими царськими учасниками подій 1687 року і новою гетьманською адміністрацією, згідно з укладеними договірними статтями. І, до речі, завдяки цьому — на користь останньої. Адже вона, опановуючи мистецтво тверезого компромісу, зберегла від вивезення з Гетьманщини значні цінності.

Ні посад, ні гетьманства друга частина конфіскованого майна Самойловича нікому не дала. Розподіл ключових позицій у гетьманській адміністрації відбувся ще до царського указу про опис маєтностей арештованого гетьмана.

Варто згадати у цьому зв'язку й правила «хорошого тону» у взаємостосунках між державними діячами тієї доби. Від государів під час обрання гетьманом І. Мазепа отримав передачу — сорок соболів і атлас. 21 січня 1688 року він дякував царям за направлення до нього лікаря Романа Ніколаєва для лікування. У 1690 р. гетьман отримав від них оксамиту дванадцять аршин, два ізорбафи, два байберека, два портища атласу та інші цінності. Ще багатші подарунки (золото, алмази) надійшли йому в 1691—92 роках. Подібні «знаки уваги» надали гетьману й інші царські сановники. Ясна річ, Іван Мазепа їздив у Москву теж не з порожніми руками. За кожним таким випадком як з боку царів, так і з боку гетьмана — політика, державні інтереси, етикет. Гетьман дбав про свободи й вільності на теренах Гетьманщини, автономію краю. Царі — про вірнопідданість гетьмана й України. Цей баланс інтересів існував доти, поки одна із сторін не наважилася на більше, ніж згадані «знаки уваги»...

Чернігів.

Очищаючий вогонь купальської ночі

Юрій ВЕНГЕРЕШ (фото),
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, «Голос України»

На святі Купала я був лише один-єдиний раз. Ще в студентські роки мій однокурсник Павло Федюк (сьогодні він редагує «Літературний Львів») зібрав гурт з кількох файних хлопців, і ми гайнули на кілька днів у прикарпатське село Рунгури, що за Коломиєю.

Є там напрочуд мальовнича околиця — Білими Криницями народ назвав її. Від глибоких джерел, які б'ють-нуртують тут. І ще віддавна існує тут повір'я: хто сполосне-вмиє цією водою очі вдосвіта, після купальської ночі, до сходу сонця, той ніколи не осліпне.

Горіли багаття, виспівували і танцювали дівчата, затівали різні ігри та забави хлопці з довколишніх сіл. Так непомітно і спливла та коротка літня ніч. Романтично-втаємничена, наче змах лелечого крила. Чверть століття минуло, а живе вона в моїй пам'яті, ніби вчора то було.

Проти свята Купала, давнього, бо прийшло воно до нас ще з язичеських часів, тоталітарний режим начебто нічого не мав, не вів проти нього атеїстичний наступ, як, скажімо, проти Різдва чи Великодня. Але і не заохочував його проведення. Бо вважалося воно отаким собі пережитком, осколком минулого.

І добре, що це прадавнє слов'янське свято сьогодні повертається. Нам потрібні «пережитки», які очищають нашу душу, налаштовують її на мелодію добра і любові, без яких немислиме саме людське існування.

Людмила ФІСЮН, «Голос України»

Що угледять молоді очі?

Інтерес щодо майбутнього держави — необхідна реальність. Адже передбачивши, що чекає країну найближчим часом, коли події розвиватимуться саме так, а що — коли навпаки, з'являється шанс уникнути хибних кроків.

«Економічний розвиток і реформи у країнах-партнерах: соціальний і гуманітарний вимір» — така тема колоквіуму економічного директорату НАТО, що відбувся у Брюсселі. Для участі запросили і представників нашої держави. Відзначивши, що економіка України розвивається стабільно, міжнародні експерти усе ж спробували знайти відповідь на питання: як прискорити рух реформ, зберігши злагоду в суспільстві? Найпростіша, — не передати куті меду...

А завтра, щоб зазирнути у майбутнє, пам'ятаючи пережите, у Мінську на дводенну конференцію «Минуле і майбутнє очима молодих» зберуться перспективні політики України і Білорусі. Форум організовано Білоруським та Українським комітетом молодіжних організацій.

«Думки політиків-початківців допоможуть не лише з'ясувати настрої у молодіжному середовищі, а й, можливо, визначатимуть зовнішню політику сусідніх держав у XXI столітті», — з характерними для такого віку оптимізмом і впевненістю заявив голова Білоруського національного комітету молодіжних організацій Олег Шавель.

У центрі уваги учасників форуму — три головні теми: історія Білорусі і України та їх економічні і політичні відносини, геополітичне положення обох держав, а також перспективи білорусько-українського співробітництва.

Надія БЕДРИЧУК, «Голос України»

Боротьба з «волохатою лапою»

КОЖНА держава і кожне суспільство мають свої «хвороби». Однією з таких на Заході вважають корупцію — зло, яке легко проростає, але важко викорінюється. В якій же країні для нього найбільш «придатний» грунт?

Соціологи, провівши опитування бізнесменів з 54 країн, з'ясували цікаві факти. Виявляється, найкорумпованішою державою світу, за класифікацією відомої соціологічної служби Транспеpенсі Інтернешнл, вважається Нігерія. А найменше розкрадають державне майно та беруть хабарі чиновники з Нової Зеландії, Данії, Швеції, Фінляндії та Канади.

Сумнівну репутацію мають країни СНД, де корупція стала буденною справою. Багато хто з іноземних підприємців скаржиться, що змушений на кожному кроці давати хабара як плату за ведення бізнесу в колишньому СРСР. Особливо нарікають на це американці. Справа в тому, що закон Сполучених Штатів не дозволяє своїм компаніям нелегально пропонувати гроші за отримання іноземних контрактів. Через це позаминулого року Америка навіть зазнала збитків на 45 мільярдів доларів, коли перевагу у бізнесі надавали конкурентам, що давали хабарі.

У Вашингтоні приділяють велику увагу боротьбі з корупцією. Сполучені Штати за допомогою торговельних санкцій тиснуть на ті країни, бізнесмени яких «розбещують» американських чиновників незаконними пропозиціями. Крім того, ФБР тісно співробітничає з міністерствами внутрішніх справ держав СНД. Правда, представники федеральної служби не раз зазначали, що ефективній боротьбі заважає... корупція урядів та правоохоронних органів республік колишнього СРСР. Отже, є певний ризик у співробітництві з ними.

Є й інші методи звільнитися від путів «волохатих лап». Наприклад, невпинний контроль і серйозна відповідальність за хабарництво. Так роблять у Китаї. Надзвичайний та Повноважний Посол КНР в Україні Пань Чжаньлінь розповів, що в його державі кожен урядовець — від керівника районного масштабу до найвищих посадових осіб — повинен скласти декларацію про доходи. Відтак контролюються будь-які фінансові операції. А якщо про хабарництво чиновників або про причетність до розкрадання державного майна стає відомо, як це було торік з мером Пекіна та його заступниками, то покарання буде суворе. Це може бути і звільнення з посади, і виключення з партії, і ув'язнення, і, навіть, смертна кара.

Ефективність боротьби з корупцією в кожній державі різна. Але безперечно одне — поки жодна країна не може похвалитися цілковитою чесністю своїх чиновників. Природу хабарництва та крадіжок неможливо перемогти, оскільки вона залежить від людини, а не від державного устрою. Але «ініціативу» корумпованих урядовців можна обмежити законами. Цим шляхом повільно, але впевнено просуваються зарубіжні країни. А ми поки що розмірковуємо.

Повертайся додому, Альошо!

У Болгарії продовжують вирувати пристрасті щодо подальшої долі відомого пам'ятника російському воїнові-визволителю Альоші в Пловдиві.

Як уже повідомляв «ГУ», на початку року міська управа прийняла рішення про демонтаж Альоші. Але втрутився Верховний суд Болгарії і скасував його, мотивуючи тим, що воно суперечить болгаро-російській угоді про взаємну охорону пам'яток культури.

Тепер у країні, наче гриби після літньої зливи, ростуть пропозиції, як «запакувати» історичний монумент, щоби не муляв очі найнесхитнішим прибічникам національної ідеї.

Одна з останніх пропозицій,і чи не найбільш чудернацька, належить пловдивській мерії. Альошу запропонували оточити ...контуром пляшки «Кока-кола». Щоправда, самим представникам всесвітньо відомої фірми в Болгарії така безплатна реклама не припала до душі. І вони одразу заявили, що відмежовуються від цієї необдуманої ідеї. Тож «привід» для появи наступних бурхливих естетичних фантазій все ще стоїть...

А тим часом місто-герой Волгоград просить або подарувати, або бодай продати йому Альошу, щоб встановити пам'ятник на березі Волги.

Поки чоловіки зайняті важливими державними справами, у дружин з'явився час, щоб поспілкуватися за чашечкою кави або чаю. І поділитися враженнями. Приміром, про останні новини, які хвилюють варшав'янок. Чи — киянок. Або — все українсько-польське жіноцтво.

На знімку: Людмила Кучма й Ілона Квасневська під час офіційного візиту Президента України до Республіки Польща.

Фото Анатолія БОВТА (Укрінформ).

Сенсація

ТРЕТЯ НИРКА НЕ ЗАЙВА

Лікарі Ханчжоуської лікарні (провінція Чжецзян у Китаї), обстежуючи десятирічного хлопчика, який потрапив до них зі скаргами на біль у животі, виявили у пацієнта не дві, як звичайно, а цілих три нирки. Третя знаходиться у підлітка позаду правої, хворої, нирки, і вдвічі менша від неї.

Нині, як повідомляє кореспондент Укрінформу з Пекіна, хлопчик перебуває у лікарні, очікуючи на операцію.

Світська хроніка

Леді Ді: ким бути?

У неприємних клопотах, пов'язаних із розлученням, зустріла своє 35-річчя принцеса Діана. Її сум у лондонському Кенсінгтонському палаці в день народження розвіював лише син Уільям та купка журналістів, які чатували поблизу в очікуванні сенсації.

Щодо чоловіка леді Ді, то Чарльз іменини проігнорував: мав справи. Зокрема, намагався позичити у банкірів 20 мільйонів фунтів стерлінгів під поруку своєї матері, королеви Великобританії Єлизавети II. Гроші необхідні, щоб урегулювати фінансову сторону розлучення.

Правда, принцеса сказала, що гроші її мало хвилюють. Це, звичайно, зовсім не означає, що вони їй не потрібні. Діана, швидше, натякала, що для здобуття свободи Чарльза одних грошей буде замало.

Нині за правилами принц повинен зробити своїй дружині офіційну пропозицію розлучитися. А вона, за правилами, повинна офіційно погодитися. І тоді 29 липня (п'ятнадцятиріччя їхнього шлюбу) кожен зустріне «по-холостяцьки».

Проте леді Ді вважає, що останню крапку ставити зарано. В свій день народження вона раптом заявила, що ніколи не хотіла розлучення. Що саме вона мала на увазі, не знає ніхто.

Борман усе ж таки жив в Аргентині

ГАДАНИЙ паспорт колишнього нацистського керівника Мартіна Бормана знайдено в чудовому стані в аргентинському місті Сан-Карлос-Барілоче, і його власник запевняє, що цей лідер третього рейху помер в Аргентині, повідомляє ІТАР-ТАРС.

Знайдений документ заперечує офіційну версію про те, що друга людина після Гітлера в нацистській верхівці загинула 1 травня 1945 року в результаті вибуху снаряда, випущеного радянським танком поблизу гітлерівського бункера.

Паспорт потрапив до рук журналістів Барілоче від громадянина німецької національності, який мешкає в Барілоче — курортному й туристичному центрі, що за 1200 км на південний схід від Буенос-Айреса, неподалік чилійського кордону, який зажадав залишитися невідомим, заявивши, що він «опише історію смерті Бормана такою, як було насправді».

Паспорт має відбитки пальців отримувача і належить Східній Республіці Уругвай, маючи номер 9.892. Його видано уругвайським урядом Рікардо Бауеру, італійцеві за походженням, але на документі наклеєно чорнобілу фотокартку із зображенням «післявоєнного» Бормана в піджаку та сорочці без краватки.

Бормана розшукували після війни в Південній Америці, де, як і передбачалося, він сховався після розгрому Німеччини. Слідчі органи Аргентини приступили в середу до ідентифікації знайденого документа, і якщо з'ясується, що його власником справді був Борман, то буде розкрито одну з найбільших загадок другої світової війни.

1966 року відомий «мисливець за нацистами» Сімон Візенталь заявив, що Борман живий і переховується на кордоні між Аргентиною та Чилі під фальшивим іменем Рікардо Бауера. Згідно з версією Візенталя, друга людина після Гітлера використовує різні паспорти, хоча ніхто ніколи їх не бачив.

Полеміку навколо імені Бормана тимчасово було припинено 1977 року, коли уряд ФРН заявив, що труп, знайдений на місці вибуху снаряда 1 травня 1945 р. поблизу бункера, належав Борману.

Громадянин з Барілоче, в руках якого паспорт, заявив, що Борман жив у Чилі, в одному з сільських районів, а потім у Барілоче. «Він жив на півдні Чилі та Аргентини. Коли до влади в Аргентині повернувся 1973 року уряд Перона, Борман продав своє земельне володіння і влаштувався в сусідній країні». Цей інформатор запевняє, що нацистський керівник помер 1975 року в результаті ниркової хвороби.

На думку Сімона Візенталя, після війни Мартін Борман вів особисті переговори з урядом Перона про те, щоб він впустив до Аргентини тисячі колишніх нацистів, у тому числі таких відомих воєнних злочинців, як Менгеле, Ейхман, Шваммбергер, Рошманн, Кучман, Еріх Прібке, який нині перебуває на лаві підсудних у Римі. В 1972 р. одна з європейських газет писала, що Борман утік з Європи з допомогою отриманих у Ватикані документів і в 1948 р. з'явився під іменем Рікардо Бауера й отримав цілковите покровительство режиму Хуана Домінго Перона в обмін на велику суму грошей, що їх нацистський скарбник отримав на контрабанді творів мистецтва та інших цінностей, награбованих третім рейхом.

1993 року з'явилася нова версія про можливу смерть Бормана в Парагваї. Її автором став парагвайський агент поліції Педро Прошук, згодом убитий, який стверджував, що Борман прибув до цієї південноафриканської країни в 1956 р., де й помер через три роки. За даними цього агента, колишній нацистський керівник лікувався в Парагваї у Йозефа Менгеле і його поховали на парагвайському цвинтарі «Іта».

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, «Голос України»

Подзвін жорстокого квітня

То правда, що кожен з нас несе свій хрест і від напророкованого долею нікуди не втече і нічим не відкупиться.

Сільський дядько Макар з українського села Пологи у страшному тридцять третьому закопав на цвинтарі красуню-дружину Марфу і трійко донечок, померлих від голоду, заткнув сокиру за пояса і подався світ за очі. Щоби самому не опинитися на кладовищі.

Вижив, повернувся у село через чотири роки. У не менш страшному для України тридцять сьомому, коли людей чорні авто забирали щоночі — і ніхто з рідних їх уже не бачив. Витесав Макар дерев'яний хрест, звалив на плечі і поніс через усе село на кладовище. Якраз тоді, коли біля сільради зібралися односельчани «послухати про успішну боротьбу радянського народу з «ворогами народу».

Поблизу самих воріт цвинтаря «Макар підсковзнувся й упав на коліна, придавлений хрестом. Ельвіра кинулася до нього, допомагаючи встати з колін, а чоловік на ім'я Німий підняв хрест і сказав: «Тяжкий хрест».

То фрагмент з одойменного оповідання Володимира Шовкошитного, яке дало назву і всій книзі його вибраного. У «Тяжкому хресті», який побачив світ в інформаційній агенції «Эхо — Восток», зібрано усе найкраще, що міститься в чотирьох попередніх книжках Володимира Шовкошитного. Зокрема, поезії, написані протягом останніх десяти років, повість-хроніка про перші дні, хвилини, секунди чорнобильської катастрофи «Я видел», інші прозові твори, зокрема і вже згадана повістинка «Тяжкий хрест». То своєрідний підсумок творчого шляху, пройденого за останніх вісім років.

Якось Володимир Шовкошитний сказав, що на своєму життєвому відрізку він пережив два найбільших потрясіння. Вперше, весною 86-го, коли радіоактивне полум'я зловісно розкраяло-розпанахало нічне небо над Чорнобилем, і восени 89-го, коли перевозили з чужини в Україну прах поета-мученика, поета-борця Василя Стуса, замордованого кагебешниками та їх тюремними прислужниками у радянському концтаборі.

Книжковий кіоск

ВОЛОДИМИР ШОВКОШИТНИЙ
ТЯЖКИЙ ХРЕСТ

По суті, перше потрясіння і змусило колишнього інженера-атомника серйозно взятися за перо, зробило його письменником. Правда, вірші Володимир писав і раніше. Деякі з них навіть ставали текстами пісень, які сам виконував під гітару. Звісно, в колі друзів, у своїй компанії. Але професіоналізм прийшов до нього уже після чорнобильської трагедії, після навчання в Літінституті у Москві.

Саме там, під час зустрічей із чорнобильцями у шпитальних палатах, і народився задум відтворити хроніку трагедії над Прип'яттю зі спогадів тих, хто ніс вахту на станції тої злощасної ночі, хто причетний до випробування турбогенератора №8, що закінчилося катастрофою. І фрагмент за фрагментом відтворює страшну й героїчну хроніку тої жахливої ночі у документальній повісті «Я знаю». Відтворює, так би мовити, з перших вуст, зрідка вкраплюючи свої міркування. Немає в повісті ані надривно-розвінчувальних інтонацій, ані отого фальшивого пафосу, за яким годі шукати правду того жорстокого моменту. Неподібний голос очевидців відтворює ту страшну біду до найменших деталей, лунає врівноважено і навіть буденно. Лише відголосок болю з'являється там, де заходить мова про тих, хто пішов від нас, обпалений чорнобильським радіоактивним вогнем, хто ціною власного життя приборкав розбурханий атом. «Не апрелем 1985 года датирую я начало процессов демократизации и гласности в моей стране — апрелем 1986, — пише автор повісті «Я видел». — Именно Чернобыль стал предтечей крупных социальных подвижек в нашем обществе. Именно эта неслыханная беда показала нам, что дальше так жить действительно нельзя».

Подзвін жорстокого квітня домінує і в багатьох поезіях автора: «Мой мертвый город встал: как призрак», «Пустые окна деревень Черны, как мертвые глазницы» або «Весна, отравленная страхом, И май, родившийся седым...» І це ще раз засвідчує, що народжені вони з великого болю, з тяжкої муки, з планетарного чорнобильського лиха.

А ось друге потрясіння, пережите письменником під час відвідин колишнього концтабору в Мордовії та перевезення Стусового праху на ясні зорі, на тихі води, дало інший імпульс. Після побаченого і пережитого пізньої осені 1989 року Володимир Шовкошитний уже не написав жодного поетичного рядка російською мовою, хоча починав він як російськомовний поет.

Те, як повертався він до своїх першоджерел, до материнської мови — тема окремої розмови. Певна річ, підштовхнула його до того і дворічна «московська еміграція», де «старші брати» сприймали (та й досі того не позбулися) наших співвітчизників за таких собі шароварних хохлів, які понад усе люблять сало і горілку з перцем. А вже все інше, як Бог дасть! Як і тісна дружба з одним із нинішніх лідерів національно-визвольної боротьби чеченського народу Зелімханом Яндарбієвим — тоді він також вчився в Літінституті. Ну, і, звісно, процеси національного відродження, які не обминули Україну. Тоді і народився вірш «Я — украинец», який вражає своїми сповідально-стверджуючими інтонаціями:

Порастерял, как воду из горсти,
Тот клад, что сохранил в неволе прадед,—
Не знаю языка, сказать по правде,
Простите, сыновья, и дочь, прости.
Прости мене, пра... прадіде-козаче,
Прости мене, мій споконвічний краю,
За те, що на чужинській мові плачу,
Об тім, що мови рідної не знаю.

Певно, що поезії, які склали тематичні цикли «Фантомний біль» і «Занедбаний рай», належать до іншого творчого періоду письменника, поетичне письмо якого стало значно багатше на версифікаційні прийоми, на образну тканину, і що найголовніше — воно заглиблене на фарватері сучасної суспільної течії. Але навіть дилетант зауважить, наскільки нова мовна стихія ближча для письменника і — що не менш важливо — підвладна йому. Правда, видавнича практика конче потребує як літературного редактора, так і коректури, чим автор чомусь знехтував, поклавшись лише на себе. І дарма. Бо маємо в книзі і стилістичні огріхи, і коректорські помилки.

«Якби мене запитали «Що тримає тебе на цій землі, чим живеш?», я не задумуючись відповів би: «Любов'ю!» Бо не можу працювати і жити без любові», — сказав В. Шовкошитний на своєму недавньому творчому вечорі в «Українському домі».

«Бо я ще вірю, сподіваюсь і люблю», — то вже з його сучасних поетичних одкровень. Саме любов'ю до людей, з якими автор ліквідовував наслідки найбільшої техногенної аварії XX століття, з якими йшов до незалежності України, зрештою — до всіх нас, наскрізь пронизана книга «Тяжкий хрест». Як і вірою в те, що нам, українцям, усміхнеться доля.

Бо ми її самі обрали п'ять років тому. Назавжди!

Віталій АБЛІЦОВ, «Голос України»

Про переваги платонічної любові, або Щедре п'ятиріччя «Сучасності»

Платонічний — ідеальний, заснований на суто духовному потягові.
(Із тлумачного словника).

ВЛАСНЕ, майже про все, що хвилює сьогодні читачів одного з найкращих наших літературних журналів «Сучасність», сказав співредактор видання Іван Дзюба. У здвоєному числі часопису (№ 3—4) він відкрив «секрети» редакції, а вони в тому, що, як і всі україномовні журнали, «Сучасність» переживає не кращі свої часи, бо відсутнє належне фінансування. Але у «Сучасності» є ще й лише їй притаманні проблеми. Справа в тім, що, народившись 35 років тому в діаспорі (журнал донедавна виходив у Мюнхені та Нью-Йорку), тепер часопис друкується в Києві. Перенесення на рідний ґрунт, й це не дивно, досить відчутно позначилося на діяльності видання.

Так, платонічна любов має свої незаперечні переваги, оскільки грунтується винятково на ідеалізації об'єкта захоплення. В діаспорі «Сучасність» була улюбленим символом інтелектуальної України, яка боролась проти засилля тоталітарного режиму. Почавши друкуватись у Києві, «Сучасність» перетворилася в дзеркало на дорозі (вислів Стендаля), якою рухається сьогодні українське культурне життя. І правда про це життя подобається не всім.

Тож не доповнюватимемо далі розповідь Івана Дзюби, а спробуймо подивитися на «Сучасність» не тільки очима читача, але й прискіпливого уболівальника.

***

Читаючи публікації поезії в «Сучасності», мимоволі згадуєш запевнення Ф. Ніцше про те, що повітря його книг шкідливе для людей зі слабкими легенями, бо це повітря гірських висот.

зелена спрага земель
мов блискавок
води
тремтячі

Це рядок з поезії Михайла Григоріва. Вихований на зразках традиційної реалістичної поезії читач не завжди сприймає творчість, що нагадує ієрогліфи чи закодовані тексти. Творчість, звісно, передбачає й експериментування, й зрозумілі лише митцеві відкриття. Але «Сучасність» розраховано на масового читача. Отже, в Україні конче необхідно мати елітарні мистецькі журнальні видання, де б могли виступати ті, хто постійно шукає нових засобів мистецького вислову.

У сон би провалитись. Білий світе,
притихни, потемній мені на мить.
А він, як немовля, як розповите
на холоді — зіщулився й кричить.
Беззахисний, безтямний... Не обняти
його і не сповити уві сні.
Боюся непорочного Ягняти,
що бавиться в ці крики голосні.

(Василь Герасим'юк).

З останніх публікацій поезії в «Сучасності» поряд з віршами Василя Герасим'юка можна поставити хіба що поезії Ігоря Римарука (№ 3—4. З книги «Діва Обида»). А що нового сказала читачеві добірка Світлани Антонишин (№ 1. «Янголи в хворому небі»)? Переспіви з переспівів, до того ж творені загальновживаними словниковими можливостями на тему «Я тихенько поплачу»...

Гортаєш «Сучасність» і дивуєшся: а чому на сторінках такого солідного часопису відсутня поезія Миколи Вінграновського, Ліни Костенко?

Микола Вінграновський: «Сучасність» — це наш найкращий літературний журнал. Модерний. Там зібралися молоді, а це означає, що вони є прихильниками якогось -ізму. У нас же тепер кожен належить до якоїсь партії чи групи... Чому я нічого не надрукував в «Сучасності»? Ось напишу повість чи роман «Манюня» й запропоную.

***

Проза в журналі після його переселення в Україну розпочиналася повістю Юрія Андруховича «Рекреації», що викликала справжню бурю як серед критиків, так і читачів. То був справжній літературний успіх молодого автора. За «Рекреаціями» побачила світ «Московіада». І знову — успіх. Стало ясно, що в українській літературі з'явився письменник, який разом зі своїми ровесниками формуватиме літературне покоління, якому творити вітчизняну прозу XXI століття. Не випадково «Сучасність» розпочала поточний рік романом Ю. Андруховича «Перверзія». Новий твір — це результат майстерної гри інтелекту знаного тепер прозаїка, який виявив свою ерудицію, дотепність, іронію та гумор. Але нова зустріч читача з Ю. Андруховичем, гадаємо, невдала. Роман розпався на окремі частини, й всі спроби й зусилля автора «сплавити» написане в цілісну річ не дали результату. Можливо, позначилась характерна нашим молодим письменникам захопленість життєвим «негативом»? До речі, я переконаний, що створити художній твір, який утверджує образи, як колись писали, гідні наслідування, набагато важче, ніж заглибитися й перенести потім на сторінки повісті чи роману непривабливу буденність сьогодення. Мабуть, тому й назву своєму новому творові Ю. Андрухович дав саме «Перверзія», що перекладається з латини як «збочення».

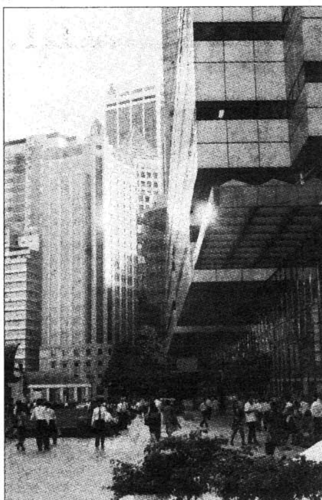
Звичайно, передбачення — річ безглузда, особливо в літературному житті. Але насмілюсь висловити припущення, що читача неодмінно зацікавив би художній твір про звичайне кохання чи романтичну подорож тощо. Хай це було б певним відходом, втечею від реального життя, але ми всі так втомилися від всіх тих збочень, песимізму й примітивного скигління — результату неспроможності їхніми авторами посправжньому пізнати життя, відтворити його у всій складності й драматичності.

***

Літературна критика, публіцистика, мистецтвознавство, бібліографія — ці розділи «Сучасності» завжди були на високому інтелектуальному рівні. Київський період не став винятком. Навпаки, тепер збільшився авторський колектив, амплітуда їхніх поглядів є взірцем вияву справжнього плюралізму. В нинішньому році читачів знову порадував своїми поглядами Юрій Шевельов — чи не найавторитетніший наш мовознавець та літературознавець. (№ 1 «Люди Академії, Мури Академії, Книги Академії»). Іван Дзюба опублікував компаративістське дослідження, присвячене геніям двох народів — українського й німецького — Т. Шевченку й Ф. Шіллеру. Марта Тарнавська запропонувала читачам надзвичайно цікаву розповідь про поширення творчості М. Рильського в англомовному світі. Дмитро Наливайко поділився міркуваннями про двотомник «Історичні есе» І. Лисяка-Рудницького. Лише в «Сучасності» можна прочитати роздуми про природу ідеології, подібні «Ур-Фашизму» Умберто Еко.

***

Дмитро Затонський, академік: Київський період у житті «Сучасності» свідчить, що видання стало ближчим до своїх читачів. Маю на увазі не географічне поняття, а естетичне. Це журнал, який формує культурний погляд на літературний процес. Він сміливіший за подібні видання, надає свої сторінки авторам з різноманітними мистецькими уподобаннями, можливо, й не покликаними збільшити популярність видання у масового читача. Дотримуючись твердого правила в доборі авторів, «Сучасність» має широкий естетичний обрій й дуже цікаве коло прихильників. Гадаю, він і в майбутньому залишиться нашим провідним літературним журналом.

Про Сінгапур, Абдулу Рахмана — козака Романа

ДЕСЬ там, далеко, біля самого екватора, коло берегів Малайзії притулився до суші острів, за площею не більший за сучасний Київ. І тридцять років тому переживав у Сінгапурі юнацькі проблеми Абдула Рахман, смаглявий кароокий кремезник індуського походження. Не мав його рідний Сінгапур ані космічних ракет, ані атомних криголамів, а мав сумну колоніальну історію, глибоку прірву між бідністю та багатством, життя в халупах або в джонках просто на воді.

Випало Рахманові вступити в повноліття разом з надбанням Сінгапуром незалежності. І понесло жвавого, енергійного юнака, вихідця з простої багатодітної сім'ї, вітрами пошуку й надії, втрат і досягнень. Інженер за фахом, непосидючий Рахман — підприємець за вдачею, за покликанням. Друзі й колеги кличуть його за прізвищем — Рахман, а мені хочеться звертатися до нього Роман, козак Роман. Мешканець колись занедбаного тропічного порту через 30 років незалежності Сінгапуру приїздить до нас як громадянин розвинутої держави, яка обіймає дев'яте місце в світі за рівнем національного доходу і друге (після США) за конкурентоспроможністю економіки. Приїздить до країни, котра ті самі 30 років була перлиною найбільшої в світі держави, а нині пасе задніх у світовому співтоваристві, не в змозі второпати, як сталося, що на цій благодатній землі із сірої рівності утворилася нездоланна прірва між новими багатими і своїми ж закріпаченими — знечів'я бідними.

Наш Роман шукає в Україні співпраці. З авіаконструкторами хоче побудувати новітні досконалі енерговітряки, з нами, хіміками, мріє очистити моря та океани від згубного для природи забруднення нафтопродуктами. І не був би він козаком Романом, коли б не влаштував у Сінгапурі своїм коштом міжнародну конференцію, на яку злетілися допитливі, непосидючі підприємці з трьох континентів та островів в океані.

Нині вже зрозуміло, навіщо українські вчені опинилися, як то кажуть, на краю географії. І хоча участь у конференції швидкоплинна і аж ніяк не безтурботна, вражень — безліч. Тож дозволю собі оповісти про те, що викликало у автора доброзичливу посмішку, чого й читачам бажаю.

Про митницю, перець і горілку, або Перший урок з правил поводження по-сінгапурськи

Сінгапурець без перцю — все одно, що українець без сала. А тому нашому братові слід бути пильним: зловив гаву — поклав у рот якусь незнайому порошинку, і твій смаковий апарат на добру годину може відпочивати, поки не прогорить шаленим полум'ям. Вогняний перець тут не мода і не примха, він надійно оберігає людей від харчової інфекції, якої в умовах постійної вологої тропічної спеки так важко уникнути. Причому традиційні українські дезинфектанти — від самогону до коньяку — у цьому разі неефективні: в країні з середнім подушним доходом у 22,5 тисячі доларів США на рік безліч цікавіших можливостей витратити зароблені гроші, аніж, за комуністичною звичкою, — пропити... Не заохочує до пиятики ані клімат, ані поширений тут іслам, ані уряд, який свідомо так оподатковує спиртне, щоб за пляшку горілки просили не менше 50 доларів. Проте мудра влада сприяє виробництву і споживанню пива, якістю якого сінгапурці справедливо пишаються.

Але байдуже до спиртного сінгапурське серце таки починає схвильовано битися, коли на дні пляшки з горілкою з'являються подекуди червоні перчинки. А відтак українська горілка з перцем набуває вагоме значення чи не найоригінальнішого для Сінгапура українського сувеніра. Саме тому мої колеги запакували у валізи не 2, як це дозволено, а 4 пляшки горілки з перцем кожний. Попри попередження, що в Сінгапурі найдешевше — дотримуватися місцевих правил та законів. Урок не забарився. Багаж усі одержали вчасно, от лише під валізами наших витівників чомусь було мокро... Уже в готелі виявили, що дві пляшки у кожного залишилися непошкодженими, а дві якимось загадковим чином були розбиті. Як кажуть: і вашим, і нашим. Хоч бери і виставляй претензії за зіпсовані сорочки київським митникам, які недбало допустили зухвалу горілчану контрабанду...

Виховання по-сінгапурськи — не лише для сінгапурців

Виховання нової спільності — радянських людей було улюбленим хобі наших вождів.

Коли, наприклад, мільйони безвинних людей гинули у пекельних муках у Гулагу, радянська педагогіка наполегливо вивчала, скажімо, згубні наслідки тілесних покарань у дореволюційному вихованні. Отож не дивно, що столичний міліціонер мусив звертатися на ви до кожного пересічного пролетаря-випивохи.

Виховання по-сінгапурськи вільне від крайнощів — тут за все мусиш платити! В тому числі і зіпсованою бамбуковими палицями сідницею. Але за однієї суттєвої відмінності — всі сінгапурці забезпечені державою безкоштовним житлом та пристойною роботою. Отож живи та радій, а коли забажаєш швидко позбутися чималих зароблених коштів — будь ласка, порушуй правила поведінки!.. На будь-який смак тут широкий асортимент послуг місцевої поліції: за недопалок, кинутий на підлогу, — штраф у 500 доларів, за спокусу покуштувати морозиво чи навіть просто пожувати гумку в метрополітені — теж 500. А от за паління в ліфті штраф уже 1000 доларів. Гадаю, що звичні для нас невинні пустощі в СНД — калюжі у ліфтах — в Сінгапурі поза межами фантазії місцевих хуліганів та Феміди.

У Сінгапурі при владі моралісти, але й реалісти. Місцеве телебачення не схильне, як у нас, роздмухувати надмірні пристрасті, а послуги, скажімо, загнаної в підпілля повії, подейкують, коштують мінімум 500 доларів. А от щодо наркоманії, яка загрожує життю та здоров'ю молодого покоління, влада непримиримо рішуча: за розповсюдження наркотиків — лише смерть!

Штраф тут не несподіванка. Про нього попереджають численні засоби наочної агітації. Особисто мене полонила така об'ява в суспільному сяючому та безмежному за розмірами туалеті одного з сінгапурських підприємств: «Притуліться ближче до унітаза, аби жодна краплина не впала на підлогу. Штраф — 350 доларів!» Як було не згадати афоризм професора Преображенського з Булгаковського «Собачого серця», звернений до Борменталя: «Я забороняю Вам, докторе, вживати слово розруха! Розруха це коли пісяють повз унітаз!»

Якщо ви поїхали на червоне світло — будь ласка! Вас чекає квитанція на штраф у 1000 доларів, адже телекамера вмикається разом з червоним світлом. Та ще згорять 10 з 25 річних штрафних очок. А там, дивись, і до ваших водійських прав доберуться — то вже справжнє лихо!

Ні, мені, безперечно, до вподоби виховання по-сінгапурськи. Адже воно таке демократичне: народові гарантоване право не порушувати закони, і до того за будь-яких обставин. Може, і нам, українцям, спробувати щільніше притулятися?.. От лише де ж нам взяти отих сяючих чистотою туалетів?!

Корефан

Про те, що торгівля — і вишукане мистецтво, і відверте шахрайство, ми здогадувалися ще за соціалізму. Як водиться, ринкова торгівля повернулася до нас своїм шахрайським боком. Тому зрозуміле хвилювання, з яким ми готувалися до побачення з цивілізованою торгівлею, водночас очікуючи на оспіваний східний колорит.

В центрі, як і в більшості мегаполісів, нижні поверхи віддано під незліченні універмаги. В гонитві за визнанням і лідерством сінгапурці кидають відвертий виклик світові, не шкодуючи на дизайн та архітектуру ані коштів, ані творчого запалу та фантазії. Але багатьох вабить таки східна екзотика, що зберіглася у відновлених китайських, індійських та малайзійських кварталах. А якщо закортить відчути, як кажуть, «дым отечества», йдіть в «російські» магазини Джофара. Там вас і зрозуміють, і облудять. Хоча останнє і не зовсім справедливо: просто вас професійно «погвалтують» купити дешеві товари з відповідною якістю. Джофарові крамниці зобов'язані своїм існуванням російським морякам (що таке Україна, в Сінгапурі ще не усвідомили), тому продавці тут з карколомним акцентом рекламують товар, як їм здається, по-російськи, пересипаючи слова зворотами «по матушке».

Покупка японської відеокамери — справжня подія для наукової голоти. Тому нас цілий гурт вештається магазинами, де можна поторгуватися. Через те вже маємо моральні травми: десь послали по-китайськи, десь — по-англійськи, або після презирливого «рашен» плювали на підлогу і розтирали підошвою... Та гнівило продавців не наше крохоборство, просто щоразу їм не таланило облудити «російських лохів».

— О, корефан! — радісно вигукує назустріч худорлявий китаєць знане їм слово з російського моряцького жаргону. — О, корефан, заходи, покупай!

На цьому знання російської вичерпуються і далі спілкуємося англійською. І цього разу торговельне дійство повторюється чітко за сценарієм. Спочатку «корефан» охоче погоджується на поміркованну ціну за останню модель (по-їхньому — бестселер). Потім продавець демонструє роботу бестселера. Зображення чомусь трохи розмазане, а кольори зблякли. Саме в цьому й суть шахрайської витівки, адже продавець свідомо під'єднав новітню відеокамеру до телевізора зіпсованим кабелем. В другій дії «корефан» підключає для демонстрації камеру застарілої моделі, але нормальним кабелем. Картинка на екрані телевізора яскрава, чітка й соковита, і спритник намагається переконати покупця купити саме цю модель, але за узгоджену ціну за бестселер. У третій дії ми викриваємо махінацію з кабелем і готуємося до звичного скандалу. Але «корефан» розумніший за попередників і після бурхливої темпераментної риторики погоджується на компромісну пропозицію за принципом і вашим, і нашим... Втомлені, але задоволені, ми прямуємо до готелю. Але рожеві й блакитні кольори від сінгапурських вражень трохи зблякли. Сінгапур це — не лише хмарочоси й «мерседеси». Це й також доволі «корефанів», котрі подібно нам — життя є життя — ведуть відчайдушну боротьбу за кожний долар.

Про шкірку пекінського гусака та службу в запасі сінгапурського вояка

Завдяки козацькій щедрості й гостинності Романа нам пощастило покуштувати взірці кількох азіатських кухонь. Час лікує, і сьогодні мені вже видаються солодкими ті гіркі сльози, що проливав над невинними зовні «термоядерними» соусами, салатами та приправами.

Пригадується аскетично облаштована індійська харчівня з довжелезними столами і мийкою з краном просто в залі та (о, диво!) з алюмінієвими виделками. Втім, виделки — для європейців. Нормальні люди тут їдять руками. Тому струмінь з крана тече безперервно, і Роман на якусь мить, для годиться, тицькає в струмінь пучечки пальців.

Тим часом проти кожного на стіл кладуть шмат бананового листа, за розміром газетної полоси. Ланцюжок індусів з мисками та каструлями обходить стіл, накладаючи на листи купки незбагненних страв.

У фешенебельному ресторані час уповільнюється, а незворушні офіціанти ніби плавають поміж столами. Козак Роман (до слова, чудовий тамада) пожвавлюється: до столу гурт офіціантів котить тацю з чимось лискучим та золотавим. То — знаменитий пекінський гусак. Старший підкреслено ритуально, за участю асистентів, відрізає маленький шматочок шкірки гусака й урочисто підносить Романові. Той, заплющивши очі, смакує і, нарешті, широко усміхається — гуд!

Офіціанти, немов перукарі, спритно блимають сяючими інструментами, і от вона, малесенька тарілочка з найліпшим сінгапурським делікатесом — маленькі шматочки гусакової шкіри та зеленого стовбуру часнику, загорнуті у млинець. Не привчені до делікатесів, ми швидко його з'їли і вже ковтаємо слину, очікуючи на гусятину. Але обідраного гусака відвозять назавжди. Кажуть, що після божественного смаку шкірки смакувати гусятиною — зневага до справжніх почуттів гурманів. Ех, нам би їхні турботи...

Харчування пересічного сінгапурця як громадянина багатої держави дедалі більше віддаляється від власної кухні. Багато сінгапурців, щоб не обтяжуватися кухонними турботами, харчуються у кафе та ресторанах, обладнаних на перших поверхах їхніх будинків. А якщо допече ностальгія за каструлями й сковорідками, можна завітати до таких кафе, де у кожний стіл вмонтовано електроплитку: смаж, куховар, скільки заманеться — у твоєму розпорядженні десятки різноманітних напівфабрикатів.

Сінгапурські чоловіки напрочуд жваві й підтягнуті. І справа тут не лише в раціоні харчування, де переважають дари моря, овочі та фрукти. Всі сінгапурці, відслуживши 2 роки строкову службу, раз на рік відбувають протягом тижня військові збори. У цей термін, коли зберігається зарплата за місцем роботи, слід скласти нормативи з загальнофізичної та військової підготовки. Якщо ні — будь ласка, тренуйся і складай хоч усе життя. Лише за власний рахунок.

Отож, сінгапурцю, перш ніж вихилити зайвий кухоль пива, варто згадати про наступні метри, кілограми та секунди.

До речі, «відмазатися», як ми кажемо, від військової служби у Сінгапурі абсолютно неможливо. Можливий лише вибір: служити в армії чи в поліції. В останню потрапляють найбільш підготовлені і розвинені юнаки. Не останню роль має й авторитет батьків у суспільстві, чи, як ми кажемо, їх заслуги перед Батьківщиною. Син Романа служить строкову у поліції. Лише так мусить служити нащадок козацького роду. Нехай не буде йому переводу!

Юрій БОЛЬШАК.

Євген КАРЕЛЬСЬКИЙ, УНІАН (спеціально для «Голосу України»)

Як важливо не бути скромним на доріжці

Стрибок на материк

Сказати, що Україна чекала на такого спринтера, зовсім не буде великим перебільшенням. Бо ж такі, як дворазовий олімпійський чемпіон Валерій Борзов, народжуються не щороку. Але те, що Дологодін з'явився на світ саме в 1972-му, коли Мюнхен аплодував «київському метеору», сьогодні видається доволі символічним.

Щоправда, Владислав повинен був «відбутися»! Довго стояв непорушним рекорд на класичній стометрівці луганчанина Віктора Бризгіна (червень 1986 р., Ленінград — 10,03 сек.). Тим часом, між отим днем, коли його перевершив наш герой, і першим приїздом нікому не відомого абітурієнта Хабаровського педінституту В. Дологодіна на змагання «Трудових резервів» до Харкова — теж минуло не багато не мало більш як 6 років. Треба було, аби на тих не дуже значних — для історії — стартах йому зустрівся місцевий тренер з навдивовиж «рідкісним» прізвищем.

Одержати майбутнього рекордсмена для Іванова було нескладно: Семенихін сам пропонував. То чому, якщо «лось здоровий, помітний», харків'янин не відважувався? Звичайно, виникав клопіт — хоч би і з переведенням на навчання до ХДІФК. Але причина була в іншому. Просто всю кар'єру в групах Е. Іванова були дівчата. Та не випадкові, а рангу збірної України. За розповідями Едуарда Анатолійовича, весь рік він одержував листи з Далекого Сходу: «Заберіть мене. Тут нема у кого тренуватися — пропаду». Іванов порадився з дружиною (а вона легкоатлетка) і відгукнувся: «Кидай усе — приїжджай». Тепер наставник не шкодує, що здався й розширив профіль?

—Він такий обдарований, що навіть я не відчув поки що, як далеко поширюється його потенціал. Лише підсвідомо відчуваю, що Владикові до снаги видати феноменальний результат. Скажімо, на 200 метрах «вибігти» з 20 секунд. Повірте, я ніколи не утискую його власної думки. Тут яка штука? Я консультую, передбачаю ситуацію, задаю напрям. Але ж біжить — він! М'язами все вловлює сам він. Та й давно вже не вчорашній школяр, який зазирав у рота тренерові. Сподіваюся, мій авторитет не похитнеться, якщо призер Європи посперечається, висуне зустрічний аргумент. До того ж, людина він по-своєму доволі важка.

—Але великі спортсмени, як правило, всі важкі?

—А це ще й кіт, який гуляє сам по собі. А втім, на що ви сподівалися? За гороскопом Владик — «Риби», це характери вередливі, навіть дуже. Часто незлагідні. Але мені подобається, що він став професіоналом у легкій атлетиці, самостійною особистістю. А тренер, як твердить спортивна мудрість, росте разом з учнем...

Конкурс для терплячих

Свої педагогічні таланти Едуард Іванов реалізував у багатьох вихованцях, хоча слід розуміти, що тренер такого класу покликаний працювати на етапі найвищих досягнень. І якісь бігуни потрапляють до нього вже не дітьми. Так було і з Вікториною Фоменко, яка приїхала в 17 років з Алмати. Цілий рік вона залишалася для всіх спортсменкою другого розряду, але потім... помчала. Та так, що від 60 до 400 метрів сьогодні, в 26, здатна «рвати стрічку» першою. Де ж ключик до загадки Іванова-творця?

Знайомтесь: олімпієць-96

ДОЛОГОДІН Владислав. «Динамо», Харків. Майстер спорту міжнародного класу з легкої атлетики. Народився 23 лютого 1972 року в Южно-Сахалінську. Перший тренер — Віктор Семенихін. З 1990 року займається спринтерським бігом під керівництвом Едуарда Іванова, заслуженого тренера України. Нормативи майстра спорту вперше виконав в 1991 р. (100 м — 10,59 сек.; 200 м — 21,43), майстра міжнародного класу — в 1993 р. (200 м — 20,38). Дворазовий віце-чемпіон Європи 1994 р. у бігу на 200 м (Париж, у манежі — 20,76; Гельсінкі, на стадіоні — 20,47). Срібний призер Кубка Європи на цій дистанції 1995 р. (20,35 — особисте досягнення) і 1996 р. (20,39). Переможець Кубка Європи-96 в естафеті 4х100 м (разом з Костянтином Рураком, Сергієм Осовичем, Олегом Крамаренком) — 38,53 (рекорд України). Рекордсмен України на стометрівці — 10,02 (Київ, 17 травня 1996 р.). Закінчив Харківський державний інститут фізкультури. Одружений, синові 5 місяців.

—Одним щастить одразу, інші, як Вікторина, прямують до свого успіху дуже важко. Замало бути яскравим спринтером за природою. Треба вміти чекати. От і вся таємниця. У наші дні ще виручають люди, які вміють «вибивати» необхідне, створюючи максимально сприятливі умови для «збірників». Маю на увазі керівника харківського спорту Віктора Христоєва. А коли є тили, легше долати злигодні. Адже й у Владика були різні смуги. Так, 1992 рік «випав» через травму. Причому, зв'язка коліна — а це минає не швидко. Або візьміть минулорічний чемпіонат світу, коли біль змусив зійти через 50 метрів. Але, як кажуть, падаючи й підводячись...

На запитання, а чи є Владислав універсалом спринту, за аналогією з Фоменко, тренер відповів чітко: «Ні, 200 метрів — це його». Спробував заперечити: то чому ж в естафеті Дологодін біжить не на віражі? І почув у чомусь парадоксальне: «Лише остання пряма! Бо саме «ходова» швидкість висока неперебачувано». З цими усіма хитрощами в блокноті я й вирушив до юного арени.

—Отже, Владиславе, ви впритул підійшли до позначки 10 секунд рівно за електронним хронометром. А чи існує якийсь психологічний бар'єр цієї цифри?

—Такий бар'єр можливий у стрибках в висоту або з жердиною. А в бігу? Якщо ти, як кажуть, знайшов свою роботу, вивчив себе, то задово до турніру знаєш, як пробіжиш. Два роки тому на звичайній першості області в Харкові я показав на стометрівці за «ручним» часом 9,8. Але як рекорд його не зарахували, бо в одного із суддів стрілка секундоміра застигла на «9,9». І ще нюанс: трапляється нормальна електроніка і «жорстка», коли замість звичної різниці 0,25 сек. з «ручним» набігають усі 0,40. Свіжий приклад: за тиждень до київської удачі, в Ужгороді, на міжнародних змаганнях «Дружба», саме при такому фіксажі вийшло 10,22 сек. Тобто приблизно 10,07 у стандартному варіанті.

Двоколірна мозаїка надій

—Так, це переконливо, особливо для першого літнього старту. Але темношкірі «блискавки» країн Північної Америки та Карибського басейну вражають узагалі немислимими секундами. Чи можна нашим з ними впоратись, і чи не боязко?

—Це не вузьке запитання. На університетських іграх у Штатах умовно взятий атлет видає результат, який дозволяє невимушено досягнути фіналу чемпіонату світу. Але особисто йому це потрібно, як ви гадаєте, навіщо? Аби застовпити на рік наперед безплатне навчання! Спринт «невигідний» вид спорту, порівняно з американським футболом або бейсболом. Тож коли ви бачите в списках «25-ти світу» 15 прізвищ із США, то на «Гран-прі ІААФ» їздять щонайбільше п'ять. Решта навчається у своїх коледжах, розціннюючи стометрівку як хобі. Так, є «зірки» першої величини. Але й вони не в кожному забігу виявляють однаково високу форму. От тринідадець Френкі Фредерікс, який має в своєму активі 19,92 сек., заявив, що приїжджає до Львова бити рекорд світу на 200 метрах. А пробіг наяву за 20,26, програвши одну соту Лінфорду Крісті. У знаменитого англійця мені вигравати не доводилось. А от його, теж темношкірого, співвітчизника Джона Реджиса (срібного призера чемпіонату світу) вже раз випереджав. Важливо оцінити кращі якості таких суперників. Вони, по суті, люди метушливі. Біжать з блискучими результатами на цілковитому «розслабі».

—І все ж, які реальні плани на Атланту?

—Готуватимемось. Дуже розраховую на олімпійську нашу естафету 4х100м. У Мадриді своєю кубковою перемогою ми вчотирьох довели, що це нам до снаги. З таким результатом на чемпіонаті світу-95 в Гетеборзі виграла б медаль. А на окремих дистанціях... 10,26 в іспанській столиці — слідом за Крісті і німцем Марком Блюме (вигрaв зимовий чемпіонат Європи-96) — це «не дуже». Насамперед тому, що я «зам'явся» на старті. Відтак була Севілья. Виграв 200-метрівку. Ніби заважав зустрічний вітер. Але 20,79 все одно замало. Треба аналізувати й шукати...

А закінчимо свою розповідь про олімпійську надію України Владислава Дологодіна словами його товариша по збірній іванофранківця **Сергія ОСОВИЧА:**

—Владик навмання нічого вам не обіцятиме. Дивлячись на нього, ви ніколи не скажете: великий! Тим паче він ніколи не покаже цього сам. Дуже скромний, інколи просто мовчазний. Але якщо у когось з нас якісь негаразди, обов'язково підтримає. Ця риса варта багато чого...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

Грозний — на «троні»...

УБОЛІВАЛЬНИКИ вже інформовані, що дніпропетровський «Дніпро» знову зазнав удару «нижче пояса». Водночас популярний колектив залишили начальник команди, головний тренер та група провідних гравців. Про це ми докладно повідомляли в попередньому числі нашої газети. І ось у цей важкий для «Дніпра» момент рятівний круг йому кинув В'ячеслав Грозний, який донедавна працював другим тренером у московському «Спартаку»...

—То що ж сталося у «Дніпрі»? — запитав під час нашої позавчорашньої зустрічі з новопризначеним головним дніпрян.

—Коли залишив команду німець Бернд Штанге, мене запросили до Дніпропетровська на переговори з новим керівництвом клубу. Зрештою дійшли висновку, що доведеться створювати практично нову команду. Сьогодні реально є лише її назва. Усі провідні гравці «Дніпра», як відомо, залишили його. Вони належали «Інтергазові» — тодішньому генеральному спонсорові колективу. Мені відомо, що всі вони опинилися в «ЦСКА-Борисфені». Для того, щоб вам було легше орієнтуватися, перелічу тих, хто залишився: Багмут, тяжкотравмований Горілий, Яковенко, Москвін, Захаров, Куриленко та ще два травмовані воротарі — Медін і Перхун.

—А Сирота?

—Його не бачив і жодної інформації про нього не маю. Чи належить він «Інтергазові» чи ні, не знаю.

—І про бразильця Емерсона нічого не знаєте?

—Чому ж. Цей нападаючий перебуває в Німеччині. Можливо, він з'явиться в київському армійському клубі.

—А як на ваше рішення зреагували в московському «Спартаку»? Чи мали розмову з Олегом Романцевим?

—Мені ніяково, але ще не зміг зустрітися з Олегом Івановичем. Хоча розмовляв з головним тренером спартаківців Георгієм Ярцевим. Але в мене з керівництвом «Спартака» була джентльменська угода: якщо отримаю серйозне запрошення до елітного клубу на самостійну роботу, то перешкод не буде. Ярцев мене, до речі, поздоровив. Але, дізнавшись, у якому важкому становищі опинився «Дніпро», лише поспівчував. Справді, усе слід починати з нуля.

— Я трохи з вами не згідний. Команда втратила гравців. Однак має чудовий стадіон, мабуть, найкращу поки що в країні, тренувальну базу, численних прихильників, зокрема з керівників не тільки області й міста, а й держави. Нарешті, «Дніпро» — команда з європейським авторитетом.

—Справедливо. Додамо до цього чудові футбольні традиції цього краю. Тут постійно зростають таланти. І це надихає.

—Які ваші найближчі плани?

—Вирушаю до Дніпропетровська. Там, до речі, вже розпочато велику організаційну роботу. Її очолило керівництво міста й області, «Приватбанку». Дуже серйозно прилучилися до неї новоутворені підрозділи клубу. Але, на жаль, ми в цейтноті — до старту нового сезону залишилося кілька тижнів. А команда існує поки що на папері. Нічого не вдієш, доведеться залучати молодих гравців. Я дуже добре усвідомлюю складність ситуації. На жаль, уболівальник про це думати не бажає, йому вже сьогодні потрібний результат. Але про нього реально говорити сьогодні несерйозно. А втім, я максималіст і докладу всіх зусиль, щоб буря на «Дніпрі» вгамувалася. Я запропонував програму відродження клубу, розраховану на чотири роки. Чи пощастить мені втілити її в життя, чи комусь іншому. Річ не в цьому. Головне, щоб відродився «Дніпро», щоб результати були дзвінкі, щоб трибуни «Метеора» заповнювали завжди. Тому особисті амбіції тут ні до чого.

—І на закінчення розкажіть трохи докладніше про себе.

— Дванадцятого липня мені має виповнитися сорок. Народився в Кам'янці-Подільському, громадянин України. Я і всі члени моєї родини добре спілкуємося українською. Свого часу я грав у командах другої ліги Хмельницького та Тернополя. Тренерську біографію розпочав з роботи з юнацькими і командами КФК. Потім мені пощастило працювати в комплексній науковій бригаді київського «Динамо». Був другим тренером у запорізьких клубах «Торпедо» і «Металург». Разом з Олександром Томахом перейшли до вінницької «Ниви». Там я йому допомагав, а згодом став головним тренером. При мені команда повернулася до вищої ліги. Потім була співпраця з Юхимом Школьниковим у Вінниці. Нарешті два роки тому Олег Романцев запропонував переїхати до Москви. Гадаю, що й мій скромний внесок є в успіхах «Спартака». Це — чемпіонський титул у Росії, Кубок цієї країни, виступ у Лізі чемпіонів. Особливо успішний і яскравий 1995 року. Ті дні назавжди залишаться в моїй пам'яті. То було велике футбольне свято. Щиро хотів би, щоб і дніпропетровські вболівальники пережили згодом такий щасливий час, як і їхні спартаківські колеги.

На знимку: новий головний тренер «Дніпра» В'ячеслав Грозний.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

«У мистецтві я заспокоюю душу»

Опанас Заливаха, якого не знає світ

КОЛИ зустрічаєшся з відомою людиною, яка відшукала себе в цьому житті, сягнула до першоджерел духу і вже встигла залишити людству щедрий на красу та глибинність дар свого непокірливого пензля, важко буває знайти не протоптану ще стежину, не написане ще про неї слово, не прочитану сторінку великої книги її життя. Тому, опинившися на порозі мистецької робітні Опанаса Заливахи, я твердо вирішила віднайти струну, на якій ще не грано. Бодай постаратися це зробити.

— Пане Опанасе, широкій громаді ви відомі як талановитий художник, проте майже нікому — як людина. Хто такий Опанас Заливаха?

— Суть людини полягає не в тому, хто що про неї скаже, а в тому, що вона сама про себе думає. Відповім відверто: у мене надзвичайно тяжкий характер, зі мною важко, тому що я існую не в реальному світі подій та людей, а у своєму, заглибленому в передчуття та підсвідомість. Я сприймаю реальність ззовні, а потім внутрішньо переосмислюю її і втілюю в мистецьких формах так, як я її розумію. Для цього маю залишитися сам на сам зі своїми почуттями та думками. Лише так я можу творити. У мене є чудова дружина, діти, проте вони звикли відчувати лише половину моєї любові — інша належить мистецтву.

— Що ж таке, власне, митець у вашому розумінні?

— Ви знаєте, я докопався до самої глибини цього поняття лише кілька років тому... Так, я творив, я спостерігав, я замислювався, але не міг остаточно вхопити, здавалося, ту недосяжну істину, яку тепер твердо тримаю в руках: митець — це міфотворець, котрий проявляє себе у тріаді: особистість, національність, вселюдськість. Коли я зрозумів своє призначення на землі, то нібито перестав блукати в даремних пошуках, я відбувся. Тепер озираюся в минуле, згадую ті пережиті в юності бурі та зорепади, заглиблююся в них і творю. Моя творчість спрямована у внутрішню суть людини, я вимагаю від себе найглибшого розуміння думки й найдосконалішого її втілення.

— Ви пізнали себе у мистецтві. А чого вам не вистачає в житті?

— Напевне, отого моменту зосередженості, коли в людині пробуджується й розкривається геній і наступає щаслива мить найпродуктивнішої праці. Я чекаю цього моменту, як у пустелі чекають дощу, я мрію про нього, як ви, певне, мрієте стати професійним журналістом... Такий момент настає в будь-який час і навіть вночі, відчувши в руці силу писати, підводжуся й починаю творити, мріяти, переживати... Це прекрасно. Це просто приголомшуюче прекрасно відчувати в собі бродіння таланту та незнано звідки виниклу силу думки.

— Так, це справді прекрасно. А чи дотримуєтеся ви певного стилю викладення, певної манери, способу самовираження?

— Стиль? Що таке стиль? Це поверхове ринкове поняття, це грубе злиття особистої неповторності в єдину течію, це колективізація мистецтва. Я не визнаю такого поняття, як стиль, для мене немає жодних стилістичних обмежень, я пишу лише так, як можу писати і як воліє це робити моя рука. У справжньому мистецтві немає законів, воно вільне. Стиль вигадали так звані «маляри», щоб якось назвати своє невдале фарбування.

— Пане Опанасе, ви родом зі Східної України. А чим саме Івано-Франківщина привабила вас?

— А чим саме птаха приваблює небо? Тут я відчуваю в собі силу, тут залишився куточок не торканої ще української землі, і саме тут я зближуюся з нею, відчуваю під ногами основу, а в руках — силу, в голові — ясність думок, а в серці — глибину почуттів. Чи не це потрібно митцеві? Знаєте, нещодавно проходила моя виставка в місті Калуші, і я був просто вражений, як багато в цьому маленькому провінційному містечку творчої інтелігенції та шанувальників класики. Погодьтеся, все це надає снаги, і ти твориш, поринаєш у свою роботу з новою й новою силою.

— А якщо б у вас була така можливість зараз сказати кілька слів усьому світові, які б це були слова?

— Цікаве запитання. Мені чомусь пригадався вельми незвичний епізод з мого життя: якось мене попросили оформити сцену в івано-франківському кінотеатрі «Космос»... Коли я вже закінчував роботу й опинився сам на сам із кількома сотнями порожніх крісел, я враз відчув якесь підсвідоме бажання сказати цій мовчазній невидимій публіці живе слово, і тоді я промовив: «Де ваші обличчя? Чи не загубили ви їх, щодня одягаючи маски?». Я не знаю, чому сказав саме це, але якби мене тепер слухав цілий світ, я, здається, сказав би те саме... Бо, мабуть, найбільше я ненавиджу в людях - нещирість, пристосовництво та плазування.

— Пане Опанасе, ви щаслива людина?

— Щасливим може бути лише ідіот. Щастя, як такого, не існує, існують тільки окремі моменти піднесення, швидкоплинні миті душевного спокою. Як я можу бути щасливим, коли в моїй країні більше половини населення живе за межею бідності, коли в Чечні гинуть безневинні жертви? Моє розуміння щастя не замикається на щасті особистому. Адже як митець хворію всіма хворобами світу і душею та пензлем завжди там, де ллються сльози.

На відкритті виставки Опанаса Заливахи. Київ. 1989 рік. Зліва направо: Михайло Романишин, Опанас Заливаха, Борис Довгань.

— А що б ви побажали наступному поколінню митців та культурознавців?

— Тепер дуже важливо зняти з очей та вух полуду, відбутися українцям як нації. Ми поки що не «проявлені», і тому вашому поколінню відведено велику історичну роль — підняти культуру і голосно заявити світові про існування українського слова, української музики, українського живопису. Весь світ знає японську культуру, індійського Будду, англійського Гейнсборо та французького Золя. Чому б йому не знати й українських геніїв?

— Пане Опанасе, у вас за плечима життя. Якщо б усе почати спочатку, ви пішли б тим самим шляхом чи вибрали б інший?

— Я десь читав, що життя треба прожити так, аби більше не кортіло. І мені не кортить. У своєму житті я бачив багато поневірянь, сліз, жорстокості, пережив голод 1933 року, сталінщину, війну, проте вперто йшов своєю мистецькою тропою, зображуючи сонце — коли небо було чорним, квіти — коли диміла згорищами земля, матір — коли попідтинню плакали сироти. У мистецтві я заспокоював душу, шукав і знаходив у собі людину, а не покалічені уламки сталінської епохи. І якщо б переді мною знову відкрилася дорога у світ, я обрав би отой єдиний тернистий шлях митця.

— А у вас є мрія?

— Мрія... Колись у мене було більше мрій, ніж волосся на голові. Та час плине, мрії або здійснюються, або ж ні, і залишається єдина — вмерти там, куди кличе душа...

З митцем розмовляла Вероніка СКОРОБРЕХА.

Івано-Франківськ.

Володимир КАЧМАРЧИК,
керівник місії «Вістка миру»

«Давайте і вам також даватимуть»

Один мудрець попросив у Бога дозволу побачити рай і пекло. Бог дозволив і дав йому в супровід пророка Іллю. Спочатку Ілля відвів мудреця в одне велике приміщення, посеред якого на вогнищі стояв казан з вишуканими стравами. Але гості, які сиділи навколо казана, були дуже бліді й змучені, їхні ложки були такі довгі, що вони не могли донести ними цю чудову їжу до свого рота.

Коли відвідувачі залишили приміщення, мудрець запитав Іллю, що ж це було за дивне місце? «Це пекло», — почув у відповідь. Після того Ілля відвів мудреця в інше приміщення, яке було подібне до першого.

Посеред приміщення також горіло вогнище, на якому готували смачну їжу. Навколо казана також сиділи люди з дуже довгими ложками в руках, але всі вони мали здоровий, ситий і щасливий вигляд: вони використовували свої ложки, щоб нагодувати одне одного. Це був рай.

Спілкування під час вживання їжі в раю і в пеклі є наочним прикладом вдалого і невдалого товариства. Товариство — це співробітництво, запорука одне за одного, прощення й обдарування. Такі гармонійні стосунки могли б бути раєм на Землі. Важкі питання легше вирішувати спільно. Обід у пеклі — це приклад себелюбства, егоїзму. Ці люди швидше повмирають від голоду, ніж простять і обдарують одне одного. Товариство — означає допомогти іншому і дати раду самому собі. Ісус говорить про це так: «Прощайте і ви також будете прощені. Давайте і вам також даватимуть. Якою міркою міряєте ви, такою відміряють і вам».

Дорогі читачі! Якщо ви бажаєте більше дізнатися про Бога, пишіть нам. Усім бажаючим ми безплатно вишлемо книгу Вернеса Бергмана «Десять притч Царства Небесного». Наша адреса: 293780, Львівська обл., м. Трускавець, вул. Роксолани, 10, Християнська місія «Вістка миру», відділ преси.

З натури

Георгій ВОРОТНЮК, «Голос України»

ПРИШЕЛЬЦІ НІЗВІДКИ

***ПІСЛЯ** отаких випадкових зустрічей надовго псується настрій, стає тоскно на душі. Все думаєш: звідки вони поміж нас? Мов пришельці з інших планет. Втім, одразу беру свої слова назад, аби не образити інопланетян. Бо тут-таки, серед нас, зросли й були виховані (щоправда, на отакий, даруйте, паскудний лад) ті, з ким мимоволі зіткнувся.*

ГАМАНЕЦЬ

Малою Арнаутською прошкую додому. Замислився про своє, мало звертаю уваги на зустрічних. Та ось попереду просто до ніг щось раптом — лясь! Глядь — а то розкритий гаманець: в одному відділенні — доларові купюри, в другому — карбованцеві. На мить сторопів, потім озираюся на тих, з ким щойно розминувся, аби запитати: не ваше добро, бува? Й розкрити рота, однак, не встиг — якийсь молодик метнувся до гаманця.

— Погодьтеся, ми помітили одночасно, — заговорив стишено. — Отож, давайте по-чесному, пополам. Тільки не тут, пішли до найближчого під'їзду.

Він підхопив мене під лікоть, раз у раз позираючи в різні боки, ніби боячись, що господар гаманця об'явиться.

Мене осінило: та це розіграш, про який мені вже якось розповідали! До того, аж ніяк не безвинний. Той, хто спокуситься на «знайдене» (а насправді — спритно підкинуте), заходить до глухого під'їзду чи подвір'я на дільбу, й коли грошики перекочовують до його кишені, раптом з'являється «власник гаманця», та ще й з підмогою. Обшукують обох — і випадкового «щасливчика», й свого прихованого спільника, заявляючи «загублену» суму набагато більшу від тієї, яку щойно насправді було поділено. Жертви, як правило, про пограбування не волають, самі бо поласилися на чуже. А хто й спробує, то пожалкує. Отож, витрушують усе, що є в кишенях.

... Вириваю лікті з цупкої руки:

— Відчепися, мені чужого не треба!

Молодик ще якусь мить крокує поруч, щось там говорить. Потім відстає, повертає назад. Підстерігати разом із спільниками іншу жертву?

Через квартал зустрічаю двох міліціонерів, розповідаю про пригоду. Слухають без особливої зацікавленості. «Гаразд, подивимося», — кажуть спроквола. Йду далі й уже подивовуюся власній наївності: хіба дільба знайденого — кримінал? А застукати грабіжників на гарячому навряд чи вдасться, бо мають, певно, своїх сигнальників.

РЕКЕТ

Літо, а легких черевиків катма. Довелося йти на речову «товкучку», що розташувалася навколо продуктового «Привозу». Там, на відміну від взуттєвих магазинів, всякого товару повно — «човники» навезли його з Болгарії й Польщі, Іспанії й Італії, Румунії й Туреччини... Надибав, начебто, підходящі — за ціною і за розміром — у дебелого дядька. Та ось придбати не судилося. Коли закінчив приміряти другого черевика, до продавця підійшов молодик, заговорив притишено: ти ось тут вже не вперше торгуєш, а відстьобувати нам належну частку виручки ніяк не хочеш. Очікувати, поки у тебе совість прокинеться, нам уже набридло. А ми ж тебе не тільки не чіпаємо, а й охороняємо від інших, які б давно не пощадили. Одне слово, з тебе поки що належить 300 «зелених». Розкошелюйся негайно, бо як ввімкнемо на лічильник, то й усього твого товару не вистачить. А надалі розплачуйся, аби не стягувати отакі суми з тебе одразу, своєчасно. Нашу місячну таксу знаєш...

У того чоловіка нерви, мабуть, були не зовсім у порядку чи, може, надто вже надокучили здирники, бо, вигукнувши щось войовничо-матірне, вхопив стільця, на якому сидів, та як хрясне ним рекетира! Вдруге, правда, лиш замахнувся — мов з-під землі, вихопилося ще двоє таких самих, схопили за руки. Той, кого він вдарив, здачі давати не став — людей бо навколо! — лише мовив приглушено:

— Твій бізнес, вважай, скінчився...

Молодики зникли, як і з'явилися, — ті, що стали свідками «розборки», й отямитися не встигли. «Човник»-продавець почав нервово кидати свій товар у валізи. По черевики довелося йти до іншого продавця.

... Потім не раз, прошкуючи повз «товкучку», прагнув віднайти очима того чолов'ягу. Дарма.

Одеса.

Товар для лотков, магазинов, супермаркетов и киосков!

Скидки 4%, 6%, 8%, 13% от суммы покупки

Постоянно в наличии ассортимент около 200 видов:

- шампанское (Италия) от **226 т.** крб. и др. 19 видов
- тушёнка (Голландия) 440 гр. от **148 т.** крб. 14 видов
- соки (Германия) 1 л. от **118 т.** крб. 18 видов
- макароны спагетти (Греция) 0,5 кг. от **87 т.** крб. 21 вид
- шоколадно-ореховый крем (Голландия) стекло 350 гр. от **174 т.** крб. 20 видов
- чай (Цейлон) 100 гр. от **74 т.** крб. 7 видов
- зеленый горошек (Италия) 400 гр. от **65 т.** крб.
- арахис, фисташки, миндаль, кешью, сушеные фрукты (Германия) 14 видов
- жевательный мармелад (Германия) 12 видов
- печенье, рулеты, пирожные (Италия, Голландия) 54 вида и многое другое.

Очень интересные цены!

Прямые поставки от лучших европейских производителей!

Все товары хранятся при комнатной температуре от 3 мес. до 5 лет в зависимости от вида.

г.Харьков, ул.Морозова,7 Тел. (0572) 92-51-33, 50-52-09

Jan & Co

GoldStar | Panasonic | TEFAL | SHARP | Moulinex | PHILIPS | Roadstar

ДИЛЕР В СТРАНАХ БАЛТИИ, БЕЛОРУСИИ, УКРАИНЕ И МОЛДОВЕ

ОФИЦИАЛЬНЫЙ ДИЛЕР GoldStar В ЛИТВЕ

Торговый центр Jan & Co
Офис: Ерфурто 30, Вильнюс 2043, Литовская Республика
Факс.: (8-0122) 45 41 76, 26 94 53
Тел.: (8-0122) 26 85 12, 26 86 27, 26 85 70

ОПТОВАЯ ПОСТАВКА ТЕЛЕ, АУДИО И ВИДЕО ТЕХНИКИ
ПО САМЫМ НИЗКИМ ЦЕНАМ В РЕГИОНЕ, ПРЯМО ОТ ПРОИЗВОДИТЕЛЯ
МИНИМАЛЬНАЯ ПАРТИЯ - 20 000 USD

РЕАЛІЗУЄМО

мінтай, оселедці, скумбрію свіжоморожені, солоні, копчені; рибні консерви та інші рибопродукти.

Тел. (044)416-52-65, 212-85-68, 229-31-41. Факс 229-47-66.

Шановні акціонери! 23 липня 1996 року о 15.00 у приміщенні клубу ПТУ-12 (пров. Куренівський, 4) відбудуться загальні збори акціонерів АТ РБП «Саніта»

Порядок денний:

1. Доповідь правління АТ про результати фінансово-економічної діяльності за 1995 рік і перше півріччя 1996 року.
2. Перевибори членів ревізійної комісії.
3. Внесення змін та доповнень до статуту АТ.

Правління АТ.

Відкрите акціонерне товариство з газопостачання та газифікації «Чернівцігаз» в зв'язку зі зміною адреси проведення загальних зборів, повідомляє фізичних та юридичних осіб України, які придбали акції цього підприємства, що загальні збори акціонерів відбудуться 26 липня 1996 року об 11 годині за адресою: Чернівці, вул. Головна, 140, Кінотеатр імені І. Миколайчука.

Реєстрація акціонерів з 8 до 11 години 26.07.1996 року.

З 20 липня Національні телебачення і радіо України розпочинають трансляцію літніх Олімпійських ігор з Атланти, у яких вперше бере участь національна олімпійська збірна України.

Щоденно з допомогою першого та другого каналів Українського телебачення у найкращий час протягом 11—12 годин ви будете учасниками захоплюючих спортивних змагань. Ексклюзивне право на розміщення реклами під час трансляції по телебаченню Олімпійських ігор надано Агентству «Телерадіореклама» Держтелерадіо України.

Телефони для розміщення реклами на телебаченні і радіо: 220-91-29, 228-12-14, 220-45-55.

Агентство «Телерадіореклама» Ваша реклама під час трансляції Олімпійських ігор.

Промсельпроект

Спроектирует цеха, поставит оборудование по производству халвы, казинаков, олифы, моющих средств и рафинации масла. Есть в наличии молочные насосы и мельницы.

Тел.: (0512) 37-41-51, 35-53-65, 37-00-26.

До відома громадськості

Акціонерне товариство «АМП» звернулося до Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України з проханням про видачу ліцензії на здійснення підприємницької діяльності, пов'язаної з виробництвом, постачанням електричної енергії на території України.

254080, Україна, м. Київ, вул. Туровська, 18/20.

Телефон (044) 462-55-48.

Факс 417-31-74.

Арбітражним судом Львівської області (290004, Львів-4, вул. Винниченка, 3) порушено справу № 2/134 про визнання банкрутом приватної фірми «Геліос-М» (місцезнаходження: 290019, Львів-19, вул. Липинського, 36), р/р № 468296 у Львівській філії Приватбанку, валютний рахунок № 201070377 в АК «Електронбанку».

Претензії кредиторів і заяви можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбитражным судом Крыма, 333000, Симферополь, ул. К. Маркса, 18 возбуждено дело № 687-6 о банкротстве кооператива «Кросс-88» Крым, Симферопольский район, с/з «Пригородный», с. Белоглинка, Животноводческая ферма, р/счет 1461292 в Железнодорожном отделении АК банка «Украина», Симферополь.

Претензии кредиторов и возможных санаторов принимаются в месячный срок.

До відома громадськості

Спільне підприємство «АМП» звернулося до Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України з проханням про видачу ліцензії на здійснення підприємницької діяльності, пов'язаної з виробництвом, постачанням електричної енергії на території України.

254080, Україна, м. Київ, вул. Туровська, 18/20.

Телефон (044) 462-55-48.

Факс 417-31-74.

Арбітражним судом Львівської області (290004, Львів 4, вул. Винниченка, 3) порушено справу № 2/603 про визнання банкрутом Товариства з обмеженою відповідальністю — фірми «Азалія» (місцезнаходження: 290007, Львів-7, вул. Рапопорта, 7а/8, р/р № 8467336 в АТ у ЗУКБ).

Претензії кредиторів і заяви можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд Києва порушив справу про банкрутство ТОВ «Сон Діо» (Київ, вул. Черняховського, 19/19).

Р/р 14467249 в АБ «Ажіо», МФО 300175.

Просимо кредиторів звертатися у місячний термін за адресою: Київ, вул. Б. Хмельницького, 44в, тел. 216-6572.

Арбітражний суд Києва порушив справу про банкрутство ТОВ «Нома ЛТД» (Київ, вул. Б. Хмельницького, 62).

Р/р 3467394 в 1-й КФ «Ва-Банк», МФО 320360.

Просимо кредиторів звертатися у місячний термін за адресою: Київ, вул. Б. Хмельницького, 44в, тел. 216-6572.

Арбітражний суд Києва порушив справу про банкрутство ТОВ «Пульс» (Київ, вул. Пирогова, 7, кв.2).

Р/р № 2467321 і валютний рахунок № 509071786 в Станкобудівній філії КФС «Експобанку», МФО 322421.

Просимо кредиторів звертатися у місячний термін за адресою: 252030, Київ, вул. Б. Хмельницького, 44в, тел. 216-65-72.

Арбітражний суд Києва порушив справу про банкрутство МПП «Одн», Київ, вул. Рейтерська, 35а.

Р/р 468025 в КФ АК «Електронбанку», МФО 322443.

Просимо кредиторів звертатися у місячний термін за адресою: Київ, вул. Б. Хмельницького, 44в, тел. 216-6572.

Арбитражным судом Донецкой области (340105, Донецк, б. Пушкина, 34) возбуждено дело № 191-4-19 о банкротстве малого совместного предприятия «Крома-ЛТД», юридический адрес: 343656, с. Русско-Орловка, Амвросиевского района Донецкой области, расчетный счет 468580 в Амвросиевском отделении АПБ АК «Украина».

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

АТ «Запорізький завод зварювальних флюсів та скловиробів» доводить до відома акціонерів про зміни в інформації про випуск акцій третьої емісії, опублікованій у газеті «Голос України» від 8.06.96 р.: продаж акцій здійснюватиметься за рахунок реінвестування дивідендів з 15.07.96 р. по 25.07.96 р. за адресою: м. Запоріжжя, вул. Південне шосе, 6.

Госналогоинспекцией по Кировскому р-ну возбуждено дело о банкротстве малого государственного предприятия «Автосервис», юридический адрес: 324109, Кривой Рог, ул.50 лет Советской милиции, 1а. Код ОКПО 20232652, расчетный счет 425002 в Государственном экспортно/импортном банке Украины, МФО 305589.

Определение Арбитражного суда Днепропетровской области от 24.04.1996 г. по делу № Б6—59. 320004, Днепропетровск, пр. Кирова, 1.

Арбитражный суд Севастополя (335008, ул. Восставших, 6) возбудил дело о банкротстве:

Дело № 044/6 по ООО «Железобетон». Юридический адрес: Севастополь, Фиолентовское шоссе, 5, р/счет 1467252 в Укрсоцбанке, МФО 324195.

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в месячный срок со дня опубликования объявления.

Государственная налоговая инспекция по г. Новомосковску Днепропетровской области сообщает, что в Арбитражном суде Днепропетровской области по адресу: 320004, г. Днепропетровск, пр. Кирова, 1, возбуждено дело № II-124(Б) «О банкротстве» по частному малому предприятию «Универсал-Стиль» (Новомосковский район, с. Песчанка, ул. Набережная, 66, р/с 468207 в АК АПБ «Украина» МФО 305125).

Арбітражний суд Києва порушив справу про банкрутство ПП «Пеллі» (Київ, вул. Салютна, 14).

Р/р № 2468358 в АКБ «Київщина», МФО 322498.

Просимо кредиторів звертатися у місячний термін за адресою: Київ, вул. Б. Хмельницького, 44в, тел. 216-65-72.

Арбітражний суд Києва (Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44в) порушив справу № 2/439 про визнання банкрутом ТОВ «Оазіс» (юридична адреса: Київ-167, вул. М. Раскової, 4), що зареєстроване в держадміністрації Дарницького району Києва, розрахунковий рахунок № 1467887 в 1-му київському філіалі АБ «Ва-Банк», валютний рахунок № 336070631 в АБ «АЖІО», реєстраційний № 0092-631-ЛТД.

Претензії можливих кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд Сумської області (244000, Суми, вул. Рибалко, 2) порушив справу № 9/57-б про банкротство приватного виробничо-комерційного підприємства «АЛТ» (Суми, вул. Лебединська, 3, р/рахунок № 337018 в ОД «Укрсоцбанка», МФО 337018).

Претензії кредиторів приймаються судом протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Календар

ЧАРІВНИЙ МЕД І НАЙКОРОТША НІЧ...

Липень — чому саме так нарекли наші пращури цей місяць? Мало не весь світ називає його іюлем — від імені знаменитого давньоримського державного діяча Юлія Цезаря, який у 46-му році до нашої ери запровадив так званий юліанський календар. А в Україні — липень. Хоч липи відцвіли в червні.

Відомий етнограф Василь Скуратівський вважає: найвірогідніше це пішло від липцю — основного медозбору, що припадає саме на середній місяць літа. Власне, липовий мед у народі так і називали — липень. Добре відомо: це чудовий, цілющий мед.

Липень цікавий також тим, що у ньому наступає літнє сонцестояння. О цій порі природа досягає свого найвищого розквіту. Може, тому існує переконання, що зібрані в цей час трави надзвичайно чудодійні. А особливо — у ніч на Івана Купала. Правда, це найкоротша ніч року — можна не встигнути...

До кінця місяця в нашому календарі чимало цікавих свят, ювілеїв, дат.

6 — Івана Купала.

— Міжнародний день кооперації.

7 — Івана Хрестителя.

— День працівників морського та річкового флоту.

8 — 1659 року гетьман України Іван Виговський розгромив московське військо під Конотопом.

11 — 1945 року у московській тюрмі НКВС було закатовано першого президента Карпатської України Августина Волошина.

12 — Петра і Павла.

14 —- Кузьми і Дем'яна.

16 — 1990 року Верховна Рада прийняла Декларацію про державний суверенітет України.

17 — 150 років від дня народження відомого українського етнографа Миколи Миклухо-Маклая.

20 — 1919 року відділ Українських січових стрільців Євгена Коновальця розгромив більшовицьку дивізію Миколи Щорса.

21 — День металурга.

24 — Рівноапостольної Ольги, великої київської княгині.

26 — 1928 року в Ташкенті вперше випробувано телевізійний апарат, сконструйований Борисом Грабовським (сином відомого українського поета Павла Грабовського).

28 — Рівноапостольного великого князя київського Володимира.

БРАТИ ЛЮМ'ЄР БУЛИ ОПІСЛЯ...

(Початок на 7-й стор.).

Отоді й захопився читати технічну літературу, почав мріяти про власні винаходи. Бачачи це, дядько віддає його учнем до університетських майстерень, де юнак незабаром виконував найскладніші замовлення, нерідко вдосконалюючи їх. А дорогою з Харкова до Одеси 21-річний Йосип разом з молодою дружиною потрапляє на... один з островів Океанії. Там він після знайомства з Миколою Миклухо-Маклаєм та захоплення народницькими ідеями замислив створити комуну. В Одесі після зіткнення з багатьма нездоланними труднощами ці романтичні мрії незабаром розвіюються, й Тимченко влаштовується на один із судноремонтних заводів. Невдовзі про нього заговорили як про талановитого винахідника. Ще б пак! Чого варті оригінальні манометри до парових котлів, а їх до того одержували тільки з Англії. Або перший у Російській імперії електричний годинник, що його одеський градоначальник тут же поспішив надіслати у дарунок самому царю.

Після цього й запросили Йосипа Тимченка на роботу до університету. На посаду механіка його не призначали, а обирали вченою радою, до складу якої входили такі видатні вчені, як Ілля Мечников, Іван Сеченов, Микола Умов, Олександр Ковалевський. Й вони не

помилилися в новому працівникові. Незабаром він створив тут майстерню, яка стала, за свідченням сучасників, кращою не тільки в Одесі, а й у всій Росії. Не злічити всього того, що там створено Тимченком та його підручними. Це й унікальні прилади для астрономічної та геофізичної обсерваторій, і автоматичні телефонні станції, й самописні апарати різного призначення, й механізми та прилади для грязелікарні на Куяльнику, й шлюзові механізми, й різноманітне військове спорядження (саме з останнім, до речі, вирішив ознайомитися безпосередньо в майстернях цар Микола II, відвідавши під час першої світової війни Одесу). І багато чого іншого. За свої винаходи Й. Тимченко удостоєний на вітчизняних та зарубіжних виставках чотирьох золотих і трьох срібних медалей — мало хто навіть із всесвітньо відомих учених міг похвалитися в той час таким «урожаєм». А кінетоскоп став лиш одним з епізодів у винахідницькій діяльності Йосипа Андрійовича, про який, однак, з огляду на роль кінематографа в сучасному світі, навряд чи варто забувати нам, його землякам.

Проте — забули. Ні, окремі ентузіасти, вже згадувані Г. Зленко, Р. Шувалов, деякі інші, — нагадують, бува, нам про Й. Тимченка в місцевій пресі, надто у ювілейні для кінематографа дати. Але ж цього явно замало. Де могила Йосипа Андрійовича? Там, мабуть, де поховані його діти Олександр, Микола та Наталя, — на Другому християнському кладовищі. Поряд навіть є безіменна могила, надгробок на якій знищено.

Зберігся будинок, зведений Йосипом Тимченком під майстерні та квартиру для своєї сім'ї на вулиці Преображенській, 24. Меморіальної дошки тут, однак, не варто шукати. Є в Одесі кіностудія, яка поки що не удостоєна чийогось імені, — може, на таку честь заслуговує саме Йосип Тимченко? Дехто скаже, що претендентів тут більше, ніж досить: Віра Холодна, Олександр Довженко, Лесь Курбас, Володимир Висоцький... Та все ж у Тимченка, думається, є пріоритети — хай би його ім'я нагадувало не тільки Одесі й Україні, що саме у нас, саме цією людиною було започатковано світовий кінематограф.

А брати Люм'єр були вже потім.

Одеса.

Юридична консультація

Відповідальність за яйце

Адміністрація птахофабрики зобов'язує нас підписати договір про повну матеріальну відповідальність. Чи правомірні вимоги адміністрації?

Любов Кришневська, Оксана Мералікіна.

Запорізька обл.

Ст.135-1 КЗпП України передбачено, що письмовий договір про повну матеріальну відповідальність може бути укладено підприємством, організацією, установою з працівниками (що досягли вісімнадцятирічного віку), які займають посади або виконують роботи безпосередньо пов'язані із зберіганням, обробкою, продажем (відпуском), перевезенням або застосуванням у процесі виробництва переданих їм цінностей.

Перелік таких посад і робіт, а також типовий договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність затверджується в порядку, встановленому Радою Міністрів СРСР.

Цей перелік передбачає і матеріальну відповідальність при вирощуванні, годівлі, утриманні і розведенні сільськогосподарських та інших тварин.

Марина КОВАЛЬЧУК.

Поради на щодень

НАШ ДІМ

● Чистити холодильник, незважаючи на вказівки заводу-виробника, слід так: лляну полотнинку змочіть винним оцтом і протріть внутрішню поверхню. Не забудьте перед цим вимкнути холодильник з електромережі! Винним оцтом краще й легше можна усунути запах продуктів і сперте повітря в холодильнику. Потім вимийте холодильник теплою водою.

● Після використання вимитий термос не варто відразу закривати, бо в ньому утворюється запах спертого повітря, навіть плісняви. Термос треба вимити сильним розчином питної соди, потім ополоснути кип'яченою водою і залишити відкритим до повного висихання. Корок варто виварити.

● Хлібницю рекомендується чистити хоча б раз на тиждень, щоб хліб не забруднювався і не пліснявів. Найкраще протерти її губкою або чистою зволоженою водою полотнинкою, до якої додано трохи оцту. Якщо в хлібницю часто кладете гарячий хліб, то ця процедура цілком необхідна.

КВІТИ І МИ

● Троянди обов'язково підрізають під водою, усувають зайві листки і шипи, наливають у вазу добре відстояну (не менш як 45 хвилин) воду з додаванням аспірину. Японські майстри ікебани рекомендують обсмалити зріз троянди на вогні.

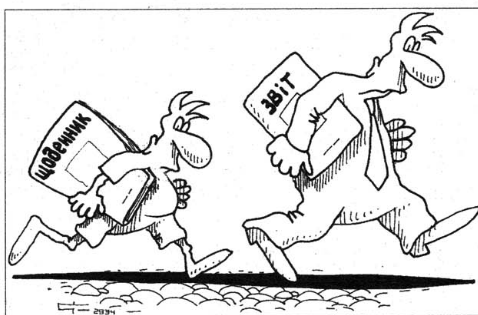
● Кали перед тим, як поставити у вазу, слід обрізати під водою і, вийнявши, втерти у зріз суху сіль.

● Гербери, які мають волосисте стебло, не можна ставити глибоко у воду, більш як на 1/3 стебла. Воду для гербер роблять солоною (1 чайна ложка солі на літр води). Ці квіти особливо хворобливо реагують на протяги.

● У воду для гвоздик додають борну кислоту (0,1 г на 1 л води). Найкраще стоять гвоздики у воді кімнатної температури, воду не варто часто міняти.

Ні Шуфутинський, ні кабак — ніщо не святе

Процвітаючий у Росії жанр — а ля кабак — не справив належного враження на рівненську публіку. Рівне любить іншу музику. Цього не заперечить і Михайло Шуфутинський. Незважаючи на ажіотаж, здійнятий у провінції навколо одноденних гастролей Міші в обласному музично-драматичному театрі, було продано лише 42 квитки. Цікаво, що театральний зал — не ресторан і вміщає 600 чоловік. Організатори — Тернопільська обласна філармонія та ізраїльський менеджер — швиденько спакували валізи, відмінивши зустріч московського гастролера з невдячною близькозарубіжною публікою. Це ж бо треба — пошкодували п'ять мільйонів карбованців за квиточок. Очевидно, знають справжню ціну такому співу?

Малюнок Сергія ФЕДЬКА.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 219079.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311123.